Поштарина плаћена у готову

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXIV Нови Сад, фебруар 1975. Број 2

САДРЖАЈ

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Јован Мунћан — Уставно судовање у САП Војводини

Др Карло Ковач — Нелојална утакмица и монополистички споразуми у огледалу законодавства СФРЈ

Војислав Вулићевић — Нека спорна питања из стамбене области

Мр Димитар М. Манчев — Малолетници као странке у уговору о доживотном издржавању

Зоран Гичић — Капитализација одштетне ренте и могућност њене накнадне измене

ПРАВНА ПРАКСА

Живко Киселички — Из судства

САОПШТЕЊА

Из седнице Управног одбора

ПРЕГЛЕД ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Милош Стојановић — Из садржаја часописа

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXIV Нови Сад, фебруар 1975. Број 2

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Јован Мунћан, председник Законодавно-правне комисије свих већа Скупштине САП Војводине

УСТАВНО СУДОВАЊЕ У САП ВОЈВОДИНИ

I

Уставно судство, као облик заштите уставности и законитости, уведено је у политички систем СФРЈ Уставом од 1963. године. Установљен је Уставни суд Југославије и уставни судови република и означени су као носиоци заштите уставности који обезбеђују и законитост у складу са Уставом (чл. 146. ст. 2. Устава СФРЈ).

1. Процес даље демократизације друштва на основама самоуправљања, поред тога што је довео до развоја самоуправних односа у основним самоуправним заједницама и комуни и веће афирмације људске личности, ослобађања рада и радног човека, одразио се и на односе између друштвено-политичких заједница у погледу јачања њихове самосталности и одговорности за сопствени развој. У том смислу је 1968. године измењен и положај социјалистичких аутономних покрајина у политичком систему. Нов положај покрајина утврђен Амандманом XVIII на Устав СФРЈ изражава историјски пут њиховог конституисања као субјеката политичког и уставног система.

Полазећи од тога да су социјалистичке аутономне покрајине настале у заједничкој борби народа и народности Југославије у народноослободилачком рату и социјалистичкој револуцији, које су се на основу слободно изражене воље становништва удружиле у СР Србију и СФР Југославију, Амандманом XVIII[1] Савезног устава на квалитативно нов начин утврђује се

[1] Амандман XVIII Савезног устава проглашен је децембра 1968. године.

њихов положај у друштву. Знатно су повећане функције покрајина као ширих друштвено-политичких заједница, а исто тако повећана је и њихова одговорност за сопствени друштвени развој као и за развој Републике и Федерације. Из оваквог уставног положаја проистекло је и веће право покрајина на самоорганизовање. Сходно томе ставом 3. тач. 4. Амандмана XVIII предвиђена је могућност да се покрајинским уставним законом, у складу са Републичким уставом, одреди да покрајински врховни суд врши одређена права у погледу оцењивања сагласности прописа и других општих аката донетих у покрајини са покрајинским уставним законом и покрајинским законима. На основу оваквог овлашћења, а у складу са Амандманом V Републичког устава од јануара 1968. године, својим уставним законима, покрајине су прошириле функцију врховног суда судском заштитом уставности и законитости.[2] Врховни судови остваривали су ту функцију преко посебног уставно-судског одељења. Тиме је уведена двојност у систему судске заштите уставности и законитости у Југославији. У свету је познато и једно и друго решење. Има земаља у којима се уставно-судска заштита обезбеђује преко уставних судова, као што су познати и случајеви да врховни судови обезбеђују ту заштиту непосредно или преко посебних одељења образованих за обављање те функције.[3] Према томе, оваквим обликом заштите уставности и законитости у покрајинама је учињен изузетак у односу на начин организовања уставно-судске заштите у Федерацији и у републикама. Одступање није учињено случајно. У дискусији поводом уставних промена 1968. године, преовладало је мишљење да уставни судови, као специфичан облик заштите уставности и законитости, могу да се уведу само у друштвено-политичким заједницама које имају атрибут државности. Покрајине немају тај атрибут. Са истих полазних позиција дискутовало се и о карактеру покрајинског уставног закона и о односу Уставног суда Југославије и Уставног суда Србије према овом акту. Немамо намеру да наводимо разлоге за и против оваквог става и да са њима полемишемо, већ само истичемо да се у основи оваквих схватања, поред осталог, налазе гледања која одговарају решењима својствена класичним политичким системима. Самоуправљање, чији је основни смисао развијање хуманијег односа међу људима, ослобађање личности, рада и радног човека, претпоставља постојање права радних људи на самоорганизовање, не само у основним заједницама рада и живота, него и у друштвено-политичким заједницама. Полазећи од оваквих опредељења већ у првој фази уставних промена, која се завршила доношењем уставних амандмана 1971. године, напушта се

---

[2] У САП Војводини ово питање је регулисано чл. 71. Уставног закона 21. фебруара 1969. године.

[3] Уставни судови постоје сем у Југославији и у следећим земљама: Аустрији, Италији, Савезној Републици Немачкој, Кипру, Турској и Сирији. Врховним судовима контрола уставности поверена је на пример у САД, Мексику, Швајцарској, Бразилу, Јапану, Индији. Само у Швајцарској контрола се обавља преко посебног одељења.

ранија концепција организовања уставно-судске заштите у покрајинама.

2. Нови односи у Федерацији, утврђени Амандманом XX Савезног устава, засновани су на пуној равноправности народа и народности и њихових социјалистичких република и социјалистичких аутономних покрајина, које су у саставу Социјалистичке Републике Србије. Истакнут је принцип да радни људи, народи и народности остварују своја суверена права у републикама и у социјалистичким аутономним покрајинама, а када је то у заједничком интересу и у СФРЈ. Исти однос утврђен је у погледу положаја покрајина у саставу СР Србије. Наиме, утврђен је принцип да радни људи, народи и народности остварују суверена права у покрајини, а када њихово остваривање представља заједнички интерес и када је тај интерес утврђен Уставом СР Србије остварују их и у СР Србији. Из оваквог битно измењеног положаја покрајина у Федерацији и у СР Србији, проистекло је и њихово право да својим уставним законом уређују и начин обезбеђивања заштите уставности и законитости и у том погледу, после доношења амандмана Савезног и републичког устава, покрајине имају потпуну самосталност[4]. Изменом Уставног закона САП Војводине марта 1972. године (Амандман XI) основан је Уставни суд Војводине као носилац заштите уставности и законитости у оквиру права и дужности Покрајине.

II

1. Без обзира што је после уставних промена 1968. и 1969. године[5] заштита уставности и законитости у САП Војводини била поверена Врховном суду Војводине, који је ту функцију вршио преко посебног Уставно-судског одељења, његова надлежност, поступак и дејство одлука, као и права и дужности судија, регулисана је идентично, у оквиру права и дужности Покрајине, као што је то учињено у погледу Уставног суда Југославије и уставних судова република. Зато је de facto ово Одељење деловало као самостални уставни суд са свим атрибутима који таквом органу припадају.

Уставним законом и законом о судовима опште надлежности изражена је специфичност положаја овог Одељења у остваривању функције заштите уставности и законитости. Врховни суд је био самосталан у вршењу ових послова. У том погледу нити Уставно-судско одељење, а ни суд као целина није ником био подређен. Његове одлуке су коначне, јер не

---

[4] Тачком 7. ст. 2. Амандмана XX Устава СФРЈ укинута је одредба тач. 4. ст. 3 Амандмана XVIII истог Устава. Измене су извршене и у Уставу СР Србије.

[5] Промене Устава СФРЈ извршене су децембра 1968. године. Устав СР Србије измењен је 29. јануара 1969. године, а фебруара 1969. године донет је Уставни закон САП Војводине.

подлежу никаквом преиспитивању у судском или неком другом поступку.

Разликовао се и положај судија Одељења од положаја осталих судија Врховног суда. Они су имали имунитет као и посланици Покрајинске скупштине, с тим што је о њиховим имунитетским правима решавало Уставно-судско одељење на седници.[6]

Исто тако разликовали су се и услови за разрешење од дужности. По члану 151. ст. 3. Уставног закона САП Војводине, судија Уставно-судског одељења могао је да буде разрешен дужности само: а) ако то сам затражи; б) ако због кривичног дела буде осуђен на казну лишења слободе; в) ако изгуби пословну способност или остане трајно физички неспособан за вршење своје функције.

Надлежност Уставно-судског одељења, утврђена Уставним законом и одговарајућим одредбама Закона о судовима опште надлежности,[7] чиниле су четири групе питања: 1) оцена уставности и законитости општих аката; 2) заштита права самоуправљања и других основних права и слобода; 3) решавање спорова између друштвено-политичких заједница и решавање сукоба надлежности између разних органа и 4) праћење појава од интереса за остваривање уставности и законитости.

Оцењивање уставности и законитости општих аката је типична функција уставних судова. Сви уставни судови у Југославији, па и уставно-судска одељења врховних судова социјалистичких аутономних покрајина, највише су се бавили решавањем ових питања.

Оцењивање уставности и законитости општих аката обухватало је: одлучивање о сагласности покрајинских закона са Уставним законом САП Војводине; одлучивање о сагласности других покрајинских прописа, општинских прописа и општих аката радних и других самоуправних организација са Уставним законом и покрајинским законима.

По правилу, уставни судови штите слободе и права грађана када су она повређена општим актом. Изузетак од тог правила чини Устав СФРЈ од 1963. године, утврђујући надлежност Уставног суда Југославије (чл. 241. ст. 2) у погледу заштите права самоуправљања и других основних права или слобода када су она повређена појединачним актом или радњом. У вези примене ове одредбе појављивала су се два питања разграничења надлежности: а) између Уставног суда Југославије и републичких уставних судова, односно уставно-судских оде-

---

[6] Судија или судија поротник, чл. 19. ст. 1. Основног закона о судовима опште надлежности, „Службени лист СФРЈ", број 7/65, не може бити стављен у притвор нити у истражни затвор без одобрења Скупштине друштвено-политичке заједнице која га је изабрала, због кривичног дела учињеног у вршењу судијске дужности. Ово је ужа заштита од оне коју имају делегати у Скупштинама друштвено-политичких заједница, односно судије Уставног суда (раније Уставно-судског одељења).

[7] „Службени лист САП Војводине", број 9/69.

ењна врховних судова покрајина и б) између уставних и редовних судова.

Разграничење надлежности између Уставног суда Југославије и републичких уставних судова, односно уставно-судских одељења, извршено је на тај начин што је Уставни суд Југославије одлучивао када је право самоуправљања, односно друго основно право или слобода било повређено актом органа Федерације и у другим случајевима када је то одредио закон.

Законом о Уставном суду Југославије[8] повећан је број субјеката чији појединачни акти или радње, којима је повређено право самоуправљања или друго основно право или слобода, подлежу оцени уставности од стране Уставног суда Југославије. Поред органа Федерације наводе се и централни органи или организације чија се делатност у вршењу њихових овлашћења простире на подручје целе Југославије. Републички уставни судови, односно уставни судови покрајина одлучивали су о овим питањима када је појединачним актом или радњом републичких односно покрајинских органа и органа општина извршена повреда права самоуправљања или других основних права или слобода.

Разграничење надлежности између уставних и редовних судова извршено је на тај начин што је Савезним уставом утврђено (чл. 241, ст. 2) да ће уставни судови решавати о повреди ових права и слобода само ако није обезбеђена друга судска заштита. Овако недовољно прецизиран појам нешто је ближе дефинисан у Закону о Уставном суду Југославије тиме што је наведено да се сматра да није обезбеђена друга судска заштита уколико није предвиђена надлежност другог суда.

Начин на који је било извршено разграничење између уставних и редовних судова није био прихватљив јер је онемогућавао уставне судове да одлучују о повреди ових права и слобода, због тога што је увек била прописана надлежност другог суда. Тиме је надлежност уставних судова у оцени уставности и законитости појединачних аката или радњи којима је повређено право самоуправљања или друго основно право или слобода, била сведена на формалност. То није било у складу са положајем уставног судства у политичком систему, па због тога ова решења нису била адекватна.

Начином поделе надлежности између уставних судова створена је могућност да њихова пракса у заштити ових права буде различита. Због тога је законом о Уставном суду Југославије (чл. 42) овај суд био овлашћен, када утврди да постоје различита правна схватања у погледу примене одредаба Устава о праву самоуправљања и другим основним правима и слободама и да се одредбама о овим правима и слободама даје смисао који је супротан Уставу, у циљу јединствене примене Устава, да заузме начелан став којим утврђује смисао тих одредаба.

---

[8] Ради се о чл. 36. ст. 1. Закона о Уставном суду Југославије, „Службени лист СФРЈ", број 52/63.

Начелан став је био обавезан за све уставне судове и утолико ово питање заслужује пажњу и приликом разматрања уставно-судске заштите у САП Војводини.

У надлежност уставно-судског одељења било је и решавање спорова између друштвено-политичких заједница који могу да настану у вези вршења њихових функција, као и решавање сукоба надлежности између разних органа (чл. 149. ст. 1. тач. 4. и 5. Уставног закона и чл. 43—47. Закона о Уставном суду Војводине).

Праћење појава је значајна функција уставног судства. Обавештавање скупштине о запажањима до којих се дошло и предлагање програма мера које треба предузети да би се те неусклађености са Уставом и другим прописима отклониле, пружа могућност суду да се и мимо решавања конкретних предмета, у већој мери ангажује на отклањању појава које нарушавају уставности и законитост. У пракси је било дилема да ли суд треба да се задржи само на сазнањима до којих долази решавајући појединачне предмете или да користи и друге изворе. Преовладало је ово друго гледиште. У раду уставних судова овој функцији се тек задњих неколико година посвећује већа пажња. Значај активности суда на праћењу појава од интереса за остваривање уставности и законитости не састоји се само у отклањању повреда одређених прописа, већ и у превентивном деловању у правцу обезбеђења уставности и законитости.

Поступак Уставно-судског одељења Врховног суда Војводине имао је исте опште карактеристике као и поступци уставних судова у Југославији и изражава специфичност овог органа. У поступку уставно-судског одељења и уставних судова има мање формализма него у осталим судским поступцима. Њиме се регулишу само нека питања: покретање поступка; начин поступања приликом оцене правних аката; основне поставке о начину рада суда — одредбе о претходном поступку, већању и гласању, начину доношења одлука, дејству одлука и сл.

2. У првој фази уставних промена, изменом Уставног закона САП Војводине, Амандманом XI од 1972. године, установљен је Уставни суд Војводине, као носилац заштите уставности који обезбеђује и законитост у оквиру права и дужности Покрајине. Законом о спровођењу уставних амандмана од 1972. године обезбеђен је континуитет у раду између уставно-судског одељења и Уставног суда Војводине, тиме што је прописано да уставно-судско одељење наставља са радом као Уставни суд Војводине. Сада је у уставном амандману XI изричито утврђена надлежност суда да оцењује уставност и законитост појединачних аката и радњи којима се вређа право самоуправљања или неко друго основно право или слобода. Разграничење надлежности између Уставног суда Југославије и Уставног суда Војводине извршено је на исти начин као и пре промена Устава СФРЈ од 1971. године, јер су и даље, све до окончања друге фазе уставних промена, остале на снази одговарајуће одредбе Савезног устава и Закон о Уставном суду Југославије од 1963.

године. Због тога, надлежност Уставног суда Војводине, у решавању тих спорова, није дошла до изражаја ни после ових уставних промена.

3. Уставом САП Војводине од 28. фебруара 1974. године извршене су неке измене и у надлежности Уставног суда.[9] Без претензије да извршимо целовиту и детаљну анализу ових промена, навешћемо само најбитније измене да би боље сагледали еволуцију надлежности уставног судства у Покрајини.

Уставни судови су по Уставу од 1963. године били носиоци заштите уставности, а обезбеђивали су и законитост у складу са уставом (чл. 146. ст. 2. Устава СФРЈ). Променом Уставног закона 1972. године (Амандман XI, тач. 1) на исти начин је одређена и функција Уставног суда Војводине.

По измењеним уставним одредбама уставни судови нису више означени као носиоци заштите уставности. Уставни суд Војводине, а исто тако и остали уставни судови, обезбеђује заштиту уставности, као и законитости у складу са уставом (чл. 225. ст. 2. Устава САП Војводине). Тиме је наглашена улога и других субјеката у друштву у обезбеђивању заштите уставности и законитости — других судова, државних и самоуправних органа, основних организација удруженог рада и њихових асоцијација, као и носилаца друштвених функција. Улога уставног суда није овим умањена, већ се само наглашава политички принцип, овога пута и уставним текстовима, да заштита уставности и законитости у социјалистичком самоуправном друштву, није ствар само појединих органа и структура, него целог друштва и свих његових субјеката. У том смислу треба тумачити и нову одредбу ст. 3. чл. 225. Устава САП Војводине — којом се утврђује право и дужност радних људи и грађана да дају иницијативу за заштиту уставности и законитости.

У разграничењу надлежности између Уставног суда Југославије и осталих уставних судова у оцени законитости унет је нов критеријум — одговорност за извршење Савезног закона. Овај критеријум примењује се само када се оцењује законитост подзаконских и самоуправних аката (чл. 395. ст. 1. тач. 3. Устава САП Војводине). Наиме, изостављена је из Устава ранија генерална клаузула по којој Уставни суд Југославије, у свим случајевима, одлучује о сагласности прописа и других општих аката органа друштвено-политичких заједница и самоуправних аката са Савезним законом. Сада се генерална клаузула односи само на оцену сагласности са Уставом СФРЈ, а када се ради о сагласности тих прописа са Савезним законом, Уставни суд Југославије разматра и одлучује само ако су за извршење тог закона одговорни савезни органи (чл. 375. ст. 1. тач. 4. Устава СФРЈ).

---

[9] Уставима република, односно Савезним уставом извршене су измене и у надлежности републичких уставних судова, односно Уставног суда Југославије. Решења дата овим изменама у покрајинама, републикама и Федерацији су идентична.

4. Из надлежности Уставног суда Војводине изостављено је одлучивање о заштити самоуправних права и других основних права и слобода повређених појединачним актом или радњом. Тиме је постао беспредметан и спор о томе ко треба да обезбеди заштиту ових права и слобода — уставни или редовни судови, до којег је долазило због тога што су уставни судови одлучивали о овим питањима само онда када није била предвиђена надлежност другог суда.

Чланом 154. Уставног закона САП Војводине и чланом 57. Закона о судовима опште надлежности, односно чланом 29. Закона о Уставном суду Војводине, било је установљено право Уставно-судског одељења, односно Уставног суда Војводине, да у поступку за оцењивање уставности и законитости, када нађе да покрајински закон или други пропис није у супротности са Уставним законом, односно покрајинским законом, поводом примене тог прописа, може одлуком да утврди његов смисао који одговара Уставном закону, односно покрајинском закону. Ово, иначе веома интересантно овлашћење уставног суда које је у другој фази уставних промена изостављено из надлежности свих уставних судова, представљало је у ствари вид тумачења Уставног закона сведено условима који су били прописани за његово давање, на меру која је била неопходна за обављање функције Уставног суда. По члану 154. Уставног закона САП Војводине од 1969. године Уставни суд је могао да утврди смисао само ако су били испуњени следећи услови: 1) да је покренут поступак за оцењивање уставности и законитости; 2) да закон или други пропис није у супротности са уставним законом или покрајинским законом; 3) да се закону или пропису даје смисао који је супротан Уставном закону или покрајинском закону.

5. Уставом САП Војводине од фебруара 1974. године, проширена је надлежност Уставног суда Покрајине са неким новим правима и дужностима. Тако по члану 395. ст. 2. Уставни суд може да оцењује уставност закона и уставност и законитост прописа и општих аката покрајинских и општинских органа и самоуправних општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења па до покретања поступка није прошло више од једне године.

Пре доношења Савезног, републичких и покрајинских устава почетком 1974. године, овлашћења уставних судова у погледу оцењивања уставности и законитости прописа који су престали да важе била су утврђена законом. Карактеристично је да по овим решењима уставни судови су могли да одлучују само о уставности и законитости прописа и других општих аката (а не и о уставности закона) и што је ово овлашћење судова утврђено одредбама које прописују поступак пред уставним судом, иако се ради о једном принципијелном политичко-правном питању, а не о процедуралним стварима. Чланом 36. Закона о Уставном суду Војводине, који је престао да важи фебруара

1974. године[10], Уставни суд је био овлашћен да утврди да пропис или други општи акт, који је у току поступка усаглашен са Уставним законом, покрајинским законом или другим прописом, није пре усаглашавања био у складу са овим прописима. Суд је могао тако да поступи само у случају када законом није била предвиђена могућност измене појединачних аката донетих на основу прописа чија је уставност односно законитост оспорена, а Суд сматра да такву могућност треба обезбедити.

Нова је и одредба из чл. 397. Устава САП Војводине, којом се омогућује суду да обавести Покрајинску скупштину о томе да надлежни орган није донео пропис за извршење одредаба Устава, покрајинских закона и других покрајинских прописа. Уставни суд је могао то и до сада да чини у оквиру праћења појава од интереса за остваривање уставности и законитости. Међутим, посебном одредбом о овом питању указује се на значај могућности повреде уставности и законитости и пропуштањем да се одређена питања регулишу прописима.

Увођење судова удруженог рада у политички систем одразило се и на надлежност уставних судова. Судови удруженог рада, као облик самоуправног судства, решаваће и нека статусна питања основних организација удруженог рада, која су до доношења нових устава била у надлежности уставних судова. Та питања односе се на организовање и издвајање основних организација удруженог рада на спајање, припајање и поделу основних организација удруженог рада и др.

*
**

Уставни суд Војводине настао као нужност одређеног степена развитка социјалистичке самоуправне демократије, оправдао је своје постојање и допринео је јачању уставности и законитости у Покрајини.

Писмо друга Тита и Извршног бироа Председништва СКЈ, ставови X Конгреса СКЈ, VII Конгреса СКС и XV Изборне конференције СКВ, обавезују пре свега комунисте да се боре за остваривање нових устава и принципа уставности и законитости. Тиме је наглашена и улога уставног судства у остваривању ових задатака. Став СКЈ изражен у резолуцијама X Конгреса, а посебно у Резолуцији о актуелним идејно-политичким задацима Савеза комуниста Југославије у остваривању Устава СФРЈ и активност свих субјективних снага друштва у том правцу, најбоља су гарантија да ће се принцип уставности и законитости, један од битних принципа нашег друштвено-политичког система, још више афирмисати.

---

[10] На основу чл. 12. Уставног закона о спровођењу Устава САПВ, даном ступања на снагу покрајинског Устава, престао је да важи Закон о Уставном суду Војводине („Службени лист САПВ", број 14/72).

Др Карло Ковач
професор Више економско-комерцијалне школе у Н. Саду

НЕЛОЈАЛНА УТАКМИЦА И МОНОПОЛИСТИЧКИ СПОРАЗУМИ У ОГЛЕДАЛУ ЗАКОНОДАВСТВА СФРЈ

(Поводом Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума — Службени лист СФРЈ бр. 24/74)

Увод

Настојања привредника да постигну свој циљ на економском пољу — при чему се сусрећу са партнерима који желе да остваре слични задатак, ствара међу њима утакмицу. Она се појављује на свим пољима привредне активности и она је стара као и сам робни промет. Видови под којима се појављује током историјског развоја, облици кроз које се манифестује у друштвеној еволуцији могу бити различити — али циљ који се утакмицом жели да оствари јесте постизање што бољег економског резултата — односно у порецима који претходе социјализму — стварање што веће зараде.

У тој утакмици такмичари напрежу све своје снаге да би постигли свој циљ. У разним друштвеним формацијама је утакмица примала различите форме. Тако су постојала правила која су у феудализму прописивали еснафи занатлија и трговаца за своје чланове, а која правила су често веома детаљно регулисала и производњу и промет добара. Међутим, ова правила су с обзиром на тадашње стање неразвијене привреде имала веома ограничено дејство како у времену тако и у простору.

Утакмица се, међутим, развила у веома великој мери тек у капитализму. У том поретку је она попримила вид борбе за сировине, тржишта и радну снагу. Та борба се јављала у почетном периоду капитализма (по рушењу феудално-еснафских везаности) као слободна утакмица. А то је значило: ничим неометено такмичење привредника засновано на приватној својини средстава за производњу. У доцнијој фази капитализма слободна утакмица је на многим пољима привредне делатности искључена споразумом такмичара који су на тај начин ство-

рили облике искључења слободне утакмице образујући монополе у виду концерна, картела и трустова.

Слободна утакмица у привреди и поред својих великих заслуга за развој производних снага имала је и негативних последица. Услед немогућности планирања у капитализму дошло је до криза у производњи и поремећаја у привреди. У економској утакмици разних привредника за сировине и тржишта долазило је међу њима до жестоких и немилосрдних борби. Способнији, а често и нескрупулознији такмичари избацивали су из утакмице оне који из било којих разлога нису могли да одговоре захтевима тржишта.

Као посебну интересантност наводимо овде нека мишљења да у социјализму нема места нелојалној утакмици. Тако наш предратни аутор Е. Дарваш (*Нелојална утакмица у трговини и индустрији са гледишта приватног права,* Београд 1933) сматра да је појам економске утакмице карактеристичан за систем капитализма, као и приватне својине средстава за производњу. Даље наводи Дарваш — пошто колективистичка схватања настоје да установу приватне својине средстава за производњу и капиталистички поредак укину, то ова схватања (према Дарвашу) теже и за укидањем сваке утакмице па и нелојалне утакмице. У том духу он и даје крајњи закључак. „Дакле проблем нелојалне утакмице посматран са колективистичког гледишта потпуно губи свој raison d'être". — Ако се код аутора који није живео у социјализму и који није могао посматрати ток нашег развоја у коме су поједина предузећа посебна правна лица са одређеним задацима у оквиру општег плана у коме делају такмичећи се међусобно — могу и разумети оваква схватања, чудно је да су се слична гледишта јављала и после рата и то у земљама у којима је капиталистички поредак ликвидиран. Та су гледишта у тим земљама у последње време одбачена, али је чињеница да су се појављивала. (Видети: Dr Konrad Ernö: *Прописи против нелојалне утакмице* у збирци *Правни проблеми у међународној трговини,* Будимпешта 1959 — на мађарском). Аргументи за овакво схватање — наводи поменути аутор — произлазе из околности да је нелојална утакмица чињеница која се не може негирати, те да је она могућа како у међународној размени где се такмиче капиталистичка и социјалистичка предузећа, тако и на унутрашњем тржишту. Ако у социјализму поједина предузећа послују по привредном рачуну, јављају се она и са својим посебним интересима, те је могуће да и међу њима дође до такмичења које може да повреди оно што се у обичном животу назива фер — а то значи да такмичење може да поприми облике који исцрпљују критерије нелојалне утакмице.

I. *Питање нелојалне утакмице у Југославији после ослобођења до доношења посебног Закона о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума*

У нашој земљи се у првим послератним годинама у доба изградње и обнове вршило такмичење међу појединим колективима за подизање производње и питање нелојалне утакмице се није постављало. Ипак и у том периоду наше је законодавство донело Закон о ауторском праву од 25. V 1946 (чија је важност престала доношењем новог Закона о ауторском праву 1957. год., но и он је реформисан тако да сада важи Закон о ауторском праву из Сл. листа СФРЈ бр. 30/68). Сходно нашим међународним обавезама донети су и прописи о заштити индустријске својине који имају везе са нелојалном утакмицом. (Закон о проналасцима и техничким усавршењима — Сл. лист ФНРЈ бр. 108/48. чија је важност престала ступањем на снагу Закона о патентима и техничким унапређењима који је објављен у Сл. листу ФНРЈ бр. 44/60 са изменама у Служб. листу СФРЈ бр. 28/1962. и број 24/1974). — У периоду тзв. административног управљања питање нелојалне утакмице могло се поставити претежно у спољнотрговинском пословању, тј. у заштити интереса наше заједнице од евентуалних злоупотреба са стране неких страних фирми. На пример у евентуалном покушају неке иностране фирме да своје производе баци на тржиште под називом као да се ради о нашим реномираним производима (на пример дрво за градњу, приказујући као славонски храст дрво лошег квалитета или су искоришћујући добар глас србијанске или босанске шљивовице евентуално покушали да своје производе сумњивог порекла пласирају под видом југословенских производа).

Преласком на радничко самоуправљање 1950. године такмичење је међу социјалистичким предузећима добило већег замаха.

Период о коме је реч пружио је оштећенима услед нелојалне утакмице кривично-правну, имовинско-правну и административно-правну заштиту.

а) У то доба прописи Кривичног законика иако нигде у њему није поменута нелојална утакмица могли су да буду схваћени и као средство за сузбијање нелојалног такмичења. Треба имати у виду главу XV КЗ о делима против части и угледа: клевета (чл. 169), увреда (чл. 170), изношење личних и породичних прилика (чл. 171), те омаловажавање пребацивањем за кривично дело (чл. 172) би могли бити сматрани нелојалном утакмицом кад би се радило о такмичарима, физичким лицима.

Дела из нелојалне конкуренције појављују се нарочито у глави XIX КЗ, где се третирају кривична дела против народне привреде. Ту би спадали у првом реду издавање и неовлашћено прибављање пословне тајне (чл. 218), обмањивање купаца (чл. 225) у погледу порекла и квалитета производа или лажно објављивање да се врши распродаја или да је снижена цена или

да предстоји повишење цена или ако се иначе неко служи очигледно лажном рекламом. Ваља још поменути неовлашћено употребљавање туђе фирме (чл. 225а), недозвољену трговину (чл. 226), недозвољену производњу (чл. 226а), неовлашћено искоришћавање туђе радне снаге (чл. 226б), кршење одредаба о прописаним ценама (чл. 227), неисправно мерење (закидање на мери), (чл. 231). Сва наведена кривична дела садрже у себи елементе који могу да представљају, а често и представљају нелојалну утакмицу у привредном пословању. Сем тога и закони о прекршајима и привредним преступима могли су да се примене у овој материји.

б) Прописи о грађанско-правној одговорности за накнаду штете због нелојалне конкуренције злоупотребом проналазака узорака и модела, жига или фирме омогућавали су подизање тужби код судова опште надлежности као и код привредних судова и на тај начин пружили оштећенима ефикасну заштиту.

в) Ваља поменути подзаконе акте који су деловали у тој области и то Уредба о оснивању предузећа и радњи, Уредба о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама, Уредба о угоститељским предузећима и радњама, као и Уредба о занатским радњама и занатским предузећима пружали су ефикасну заштиту против евентуалне нелојалне утакмице.

Но и поред напред наведених закона и подзаконих аката законодавац је дао важно место и улогу у борби против нелојалне конкуренције и судовима части. Они су институције не државних органа него су установе друштвеног управљања, који имају задатак да изричу санкције против повреда добрих пословних обичаја.

Судови части се налазе при привредним коморама и њихова улога и задатак су веома значајни, те заслужују да се о њима расправља подробније, но што димензије овог приказа то омогућују, те се они само помињу као једно значајно средство сузбијања нелојалне утакмице.

Прописи који су настојали да питање нелојалне утакмице свеобухватније реше садржани су у следећим законима: Закон о промету робе и услуга са иностранством (Служб. лист ФНРЈ бр. 27. из 1962. са доцнијим изменама и допунама), Основни закон о промету робе (Служб. лист СФРЈ бр. 1/67. и 30/68), а поједини случајеви нелојалне утакмице се помињу и у члану 79. Основног закона о осигурању и осигуравајућим организацијама (Сл. лист СФРЈ бр. 7/67. са изменама и допунама Сл. лист СФРЈ 11/67, — 50/68, 20/69) — који су стављени ван снаге, управо законом којим се бавимо у овом чланку.

II. *Доба кодификације ове материје, тј. од маја 1974. године*

Раније поменути закони су решавали питање које третирамо, парцијално и узгредно, те је од стране заинтересованих кругова покренуто питање о доношењу посебног закона по овом

предмету. (Интересантан је у том погледу чланак др Радоја Прице у часопису *Правни живот*, Београд бр. 12 из 1971). Као резултат настојања да се у посебном закону (а не у разбацаним прописима) регулише питање нелојалне утакмице и заштите јединственог југословенског тржишта донесен је закон поводом кога је овај чланак и написан.

Имајући у виду и потребу да се ничим необуздана конкуренција међу привредним такмичарима регулише и усклади на неки начин, донесени су у појединим земљама специјални прописи за сузбијање нелојалне утакмице. Посебне законе су донеле ове државе: Португалија (21. V 1896), Немачка (27. V 1886. и 7. V 1909), Грчка (8. I 1914), Норвешка (7. VII 1922), Мађарска (Зак. чл. V из 1923), Аустрија (26. X 1923), Данска (29. III 1929), Финска (8. II 1924), Пољска (2. VIII 1926), Швајцарска (2. XI 1927), Чехословачка (15. VII 1927), Југославија (4. IV 1930). Доцније су такви закони донети још у Канади, Естонији, Литванији, Румунији, Јапану и Луксембургу (Др Јанко Шуман: *Нелојална утакмица*, Београд 1939). — У другим земљама се сматрало да доношење специјалних закона није потребно и да су општи прописи грађанског, кривичног и административног права довољни да се сузбије нелојална утакмица. Противници посебног закона о нелојалној утакмици износили су у потврду свог схватања углавном следеће аргументе: Посебни закон би био пренатрпан, те би третирао и материју која задире и у имовинско право, кривично право, Закон о штампи, Закон о извршењу и обезбеђењу итд. Услед тога би (по овом гледишту) била онемогућена прегледност у праву и био би нарушен систем права (Др Иво Политео: *Коментар Закона о сузбијању нелојалне утакмице*, Загреб 1930). Присталице посебног закона о нелојалној конкуренцији су истицали да непостојање посебног закона омогућује постојање несигурности и неодређености у праву.

Начело изражено у узанси број 3. Општих узанси за промет робом да је поштење и савесност основно начело којег се странке морају придржавати у пословима промета робом дошло је до конкретног изражаја у Закону који третира питање сузбијања нелојалне утакмице и монополистичких споразума (Служб. лист СФРЈ бр. 24/74).

Закон на почетку садржи општу дефиницију — генералну клаузулу — о томе шта се сматра нелојалном утакмицом, а шта монополистичким споразумом.

Тако у члану 2. Закон вели да је нелојална утакмица „радња организације удруженог рада учињена ради привредне утакмице при вршењу промета робе и услуга или друге привредне делатности, која је противна добрим пословним обичајима и којом се наноси или може нанети штета другој организацији удруженог рада, потрошачима или друштвеној заједници".

У члану 3. Закон изриче да је монополски споразум „споразум двеју или више организација удруженог рада о условима пословања, који су усмерени на ограничавање или спречавање

слободне утакмице, а којима једна или више организација удруженог рада постижу или могу постићи монополистички или други повлашћени положај у односу на друге организације удруженог рада или потрошаче", без обзира у ком облику је споразум закључен или је до њега дошло конклудентним радњама.

Одредбе Закона се односе (чл. 5) како на правна тако и на физичка лица која обављају привредну делатност.

а) У члану 8. Закон детаљно (18 тачака) набраја случајеве нелојалне утакмице. То набрајање није лимитативно, него егземплативно јер се у Закону каже да се сматра као нелојална утакмица нарочито — а после следи набрајање случајева нелојалне утакмице и то: неистинита реклама, оцрњавање и клеветање потенцијалних конкурената, истицање лажних ознака о пореклу и квалитету робе у циљу прикривања мана и довођењем партнера у заблуду о битним особинама робе, настојања да се раскидају или неоправдано неизврше уговори у робном промету, плаћање веће набавне цене ради постизања повољнијег положаја на тржишту у односу на друге купце, оглашавање привидне распродаје или привидног снижења цене, злоупотреба и неовлашћена употреба туђег жига, фирме, знака или другог обележја ради стварања забуне на тржишту, подмићивање ради повлашћивања при склапању послова, односно ради одавања пословне тајне, наговарање или подстицање радника да напусти радно место, поготово издавање или стављање у изглед имовинске користи, неовлашћено коришћење услуга трговинског путника, представника или заступника друге организације, одмамљивање — придобијање купаца или других корисника услуга нуђењем погодности које знатно прелазе уобичајене рекламне награде или погодности уобичајене у привредном промету, непридржавање или кршење одредаба друштвеног договора или самоуправног споразума о начину и условима вршења спољнотрговинског пословања, нуђење повољнијих услова за оснивање мешовитог предузећа у иностранству иностраним субјектима права са којима друга домаћа организација удруженог рада већ води преговоре у истом циљу, увоз робе без надметања или прикупљања понуда када је то обавезно, а увезеном робом се може нелојално конкурисати.

б) Као монополистички споразум Закон (члан 9) наводи такође егземплативно следеће: споразум о подели тржишта у погледу куповине или продаје робе, споразум којим се продавац обавезује да одређену робу неће продати другом купцу, или споразум којим се купац обавезује да ће купљену робу продавати само на одређеном тржишту или одређеним купцима, споразум о ценама и о ограничавању обима производње или коришћења капацитета, споразум о затварању тржишта у циљу искључења са тог тржишта других организација удруженог рада, споразум произвођача да производе исте врсте продају само под условом и на начин који одреде споразумом, споразум купаца да производе исте врсте купују само под условима

и на начин које одреде споразумом, као и споразум да се промет робе врши искључиво или претежно са одређеном организацијом удруженог рада или преко одређене организације удруженог рада. Не постоји дело монополистичког споразума ако је споразум закључен у складу са законом или прописом донесеним на основу Закона.

Као монополистички споразуми сматраће се још нарочито ускраћивање продаје или продаје производа и услуга под условом и на начин којим организација удруженог рада злоупотребљава преимућства која има само због тога што је једини или претежни произвођач таквог производа; са тиме се изједначава и куповина производа под условима и на начин којим организација удруженог рада злоупотребљава преимућства која има само због тога што је једини или претежни купац (члан 11). Са тиме се изједначава и злоупотреба преимућства која организацији удруженог рада пружа њен монополистички или други повлашћени положај на тржишту (природни монопол или правни монопол) — члан 4. Закона.

Закон за напред набројане недозвољене поступке предвиђа како имовинско-правне тако и казнене мере.

1. Имовинско-правна заштита се остварује тужбом суду, а према одредбама Закона о парничном поступку.

Поред захтева за накнадом штете може се захтевати забрана даљег вршења дела нелојалне утакмице и даљег искоришћавања монополског положаја, те отклањање стања створеног нелојалном утакмицом.

Накнада штете има за циљ материјално обештећење, а забраном даљег вршења нелојалне утакмице и поништењем монополистичког споразума тежи се да се успостави раније стање.

Поред накнаде имовинске штете може се организацији удруженог рада у случају да јој је нелојалном утакмицом повређен углед досудити и правична накнада по прописима накнаде неимовинске штете.

Као тужилац пред судом поводом дела због нелојалне утакмице и монополистичког споразума може се појавити онај ко је тим поступцима оштећен било да је то правно или физичко лице.

Ако је за штету одговорно више лица, они одговарају солидарно.

Ако је лажна реклама, оцрњавање и клеветање, истицање лажних ознака о пореклу и квалитету робе, те ако је оглашавање привидне распродаје или снижење цена вршено путем средстава јавног информисања, одговараће за накнаду штете и учесници у растурању, уређивању и издавању таквог текста, ако су знали или морали знати да се тиме може изазвати забуна у привредном промету и једној организацији обезбедити на штету друге повољнији положај на тржишту. Оштећени има право да се на трошак туженог објави средствима јавног информисања осуда за почињено дело нелојалне утакмице, односно монополистичког споразума.

Тужба због дела нелојалне утакмице може да се поднесе и против радне организације и у случају ако је то дело учинило лице које није њен радник (члан 19). По тужби због дела нелојалне утакмице и монополистичког споразума је поступак хитан. Управо због тешког угрожавања прилика на тржишту због тих дела застарелост тужбе је годину дана од када је тужилац сазнао за учиниоца дела, а најкасније је то за 3 године од извршеног дела.

2. За дела нелојалне утакмице и монополистичког споразума организација удруженог рада или друго правно лице које обавља привредну делатност кажњава се за привредни преступ веома осетним новчаним казнама које се крећу од 20.000 до 1,000.000. дин., а одговорно лице у тој организацији може да буде кажњено новчаном казном од 1.000 до 30.000 динара.

За дело нелојалне утакмице казниће се за прекршај физичко лице које самостално обавља привредну делатност личним радом новчаном казном од 2.000—10.000 динара. Уз ову казну изриче се и заштитна мера одузимања имовинске користи која је остварена извршеним прекршајем. Уз ову казну може се изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени за извршење прекршаја или су прибављени прекршајем или су настали извршењем прекршаја, а може се изрећи и забрана вршења одређене привредне делатности у трајању до године дана.

Коначно сматрамо да ће Закон да докрајчи у нашој средини неке аномалије које просто боду очи. Закон је још нов, те нам није позната пракса судова и других органа поводом истог. Верујемо да ће његовом доследном применом, као и праксом судова части, престати ситуације о којима извештава и дневна штампа. Тако *Политика* од 7. I 1975. на страни 7. у рубрици „Из дана у дан", под насловом *Границе* пише о томе да се југословенски грађани само са пасошем без икаквих виза и посебних дозвола могу кретати у великом броју земаља и могу обићи готово цео свет. Но нажалост „никакав пасош ни дозвола, ни било какав документ не важе на неким границама које вештачки и потпуно ван духа времена и наше прокламоване политике граде и цементирају нека аутобуска предузећа". Она имају „свој" атар, „своју" аутономију, „свој" реон и преко њега преласка нема. То су прави бастиони, непремостиве зидине које се бране свим средствима: од административних заћевица и тужакања, до насртаја, бушења гума, „блокада", па и потезања оружја. Ваљда су таква размишљања и то неодрживо стање и приморали и групу просветних радника из Горичана, села на путу Краљево—Чачак, да новинама упуте писмо о својим невољама насталим због „граница", а граница је врло јасно повучена и на њој је веома вруће. Аутобуси из Краљева полазе према Чачку, али само до одређене тачке. Ту стају. Ту је „граница", затим појас „ничије земље" од неколико километара, а са друге стране — јурисдикција чачанског „Аутотранспорта" све до јед-

не увале код Самаиле. И, ту је граница. Ту путници силазе па онда, полако, пешице, кроз „ничију" земљу, све до зоне чачанског предузећа. Тамо се укрцавају у чачански аутобус и — иду даље. Истим путем, на исти начин. Прелазе свој „ход по мукама" и путници који из Чачка преко Горичана и Самаиле пођу за Краљево. И они иду само до „својих" граница, са чије друге стране, после преласка „ничије земље", настаје „власт Краљевчана".

Сматрамо да овоме није потребан никакав коментар. Инат и пркошење не смеју да се пренесу на терен привређивања да би недужни корисници услуга били погођени тврдоглавошћу неких „монополиста" или оних који нелојално конкуришу једни другима.

Закључак

Нелојална утакмица (а сматрамо да је и монополистички споразум једна врста нелојалне утакмице у ширем смислу) је настојање извесних привредних кругова да остваре своје законом дозвољене циљеве — постизање одређених привредних задатака — на начин који морал осуђује. То је понашање у привредној утакмици које, противно добрим пословним обичајима, жели да прибави себи имовинску корист не бирајући средства и не водећи рачуна о пословном моралу.

Док се реакција коју нелојална утакмица изазива састоји у моралној осуди нелојалног такмичара, она не представља предмет правног регулисања. Тек у моменту када законодавац у виду кривично-правних, грађанско-правних или административних мера примењује санкције против нелојалне конкуренције — она постаје предмет правног регулисања, те се простире до граница привредног криминала, а могло би се чак и рећи да она представља један његов вид.

Нелојална конкуренција је у уској вези са прописима о заштити индустријске својине. Средства за сузбијање нелојалне конкуренције пружају такмичарима заштиту у ширем обиму од оног у коме га штите прописи о заштити индустријске својине. Наиме све повреде прописа о заштити индустријске својине представљају истовремено и нелојалну конкуренцију, док сви акти нелојалне конкуренције не представљају и повреду индустријске својине.

Сажето речено нелојална утакмица је свако асоцијално понашање у привредном пословању. Ко се служи средствима нелојалне утакмице, тежи да постигне успех противно добрим пословним обичајима у привреди. Док у капитализму нелојална утакмица обмањивањем потрошача настоји да прибави незаслужену имовинску корист такмичару, наносећи штету како потрошачима тако и конкурентима оног који се служи нелојалном утакмицом, у социјализму се поред оштећења потрошача и конкурената наноси штета и друштвеној заједници. Ова се

штета огледа у створеној диспропорцији и дисхармонији тиме, што се на једној страни стварају несразмерни и неоправдани добици на рачун и терет како обманутих потрошача тако и изиграних партнера у привредној утакмици. Тиме се наноси штета не само социјалистичком моралу који настоји да свачија примања буду у складу са његовим радом, него се ремети и плански карактер привреде.

Штета коју социјалистичка привреда трпи од нелојалне утакмице огледа се у два вида: на унутрашњем и на спољњем тржишту.

а) На унутрашњем тржишту се она јавља као последица несолидног пословања појединог субјекта права и њено се дејство осећа као ремећење правилности функционисања тог тржишта.

б) На спољно-трговинском тржишту нелојална утакмица може да настане било као последица нелојалног такмичења домаћих привредних предузећа између себе на страном тржишту, било као последица нелојалне утакмице страних предузећа према домаћим предузећима.

Дејство нелојалне утакмице на страном тржишту може да има за последицу велике штете и на наш платни биланс због неоствареног притицања страних средстава плаћања.

Док у капитализму нелојална утакмица шкоди у претежној мери интересима приватних лица, у социјалистичкој привреди су њом погођени интереси заједнице. Ово стога што се омета реализовање планских задатака. Нелојалну утакмицу и монополистичке споразуме ваља сузбијати како због штете коју наносе народној привреди, тако и због негативног утицаја на формирање социјалистичког пословног морала код субјеката нашег привредног права.

Закон о сузбијању нелојалне утакмице и монополистичких споразума (Служб. лист СФРЈ бр. 24/1974) треба да постане погодно средство да се предњи циљеви остваре.

Војислав Вулићевић, судија Окружног суда у Београду

НЕКА СПОРНА ПИТАЊА ИЗ СТАМБЕНЕ ОБЛАСТИ

ПРАВО СОПСТВЕНИКА ДА СТАНУЈЕ У СВОМ СТАНУ И СТАНАРСКО ПРАВО

Својина на стамбеним зградама у нашем послератном социјалистичком развитку претрпела је крупне промене. Национализоване су најамне стамбене зграде и прешле у друштвену својину, а остала је грађанска својина на породичним стамбеним зградама и становима, као деловима зграда, за подмирење породичних стамбених потреба сопственика и чланова њихових породица.

Својина грађана, у законском максимуму, на породичним стамбеним зградама и становима, као деловима зграда, заштићена је Уставом СФРЈ, уставима република и покрајина, Законом о национализацији најамних стамбених зграда и грађевинског земљишта, законима о стамбеним односима република и покрајина и другим законима.

Закони о стамбеним односима, поред процесно-правних одредаба, садрже и материјално-правне одредбе грађанског права, пошто код нас још није донет кодекс материјалног грађанског права — грађански законик.

Међутим, сви односи које живот ствара у вези са коришћењем стамбених зграда нису регулисани позитивним законским одредбама, па се поставља питање како те односе и на основу којих одредаба решавати.

Тако, поставља се питање да ли се могу, поред Закона о стамбеним односима, примењивати материјално-правна правила грађанског права на оне стамбене односе, који нису довољно јасно или уопште нису регулисани Законом о стамбеним односима.

По нашем мишљењу, не само да могу, него се морају примењивати материјално-правна правила грађанског права на стамбене односе, који нису уопште или довољно јасно регулисани законима о стамбеним односима.

Ово се нарочито односи на права сопственика породичних стамбених зграда и станова, као делова зграда, код коришћења

истих односно код права становања у њима, која питања нису довољно јасно регулисана законима о стамбеним односима, о чему ће у овом чланку даље бити речи.

Тешкоћу код коришћења зграда односно станова у својини грађана, ствара установа „Станарско право", које постоји како на становима у друштвеној својини тако и на становима у својини грађана и позитивним законским прописима није довољно јасно регулисано да ли се ново станарско право може конституисати на становима у својини грађана.

Да би се решила нека спорна питања у вези коришћења станова и делова станова у својини грађана, потребно је утврдити да ли су станарско право и право сопственика да користи свој стан једно исто право или су то два посебна права. Треба објаснити шта је то станарско право, како је настало и на којим становима се може сада конституисати.

Станарско право је настало на тај начин што су сви закупци станова и то како у државној тако и у приватној својини грађана после рата, због оскудице у становима, стекли право да станове трајно користе уз плаћање одређене станарине на основу закона. Ово право су стицала и лица која су на основу одлуке органа власти добијала стан на коришћење. Станарско право се могло стећи и на делу стана.

Према чл. 2. Закона о стамбеним односима, чији је прецизирани текст објављен у Сл. листу СФРЈ бр. 11/66:

(1) Грађанин који се уселио у стан на основу уговора о коришћењу стана или другог акта, који по важећим прописима представља пуноважан основ за усељење, стиче право да тај стан трајно и несметано користи под условима из овог Закона, као и да, сагласно посебном закону, учествује у управљању зградом (станарско право).

(2) Грађанин који је стекао станарско право дужан је уредно плаћати станарину; користити стамбене просторије и заједничке уређаје с пажњом доброг домаћина, према њиховој намени у оквиру кућног реда; сносити трошкове текућег одржавања стана и део трошкова употребе заједничких уређаја који пада на његов терет и извршавати дужности које проистичу из његовог учествовања у управљању зградом.

(3) Одредбе овог Закона које се односе на носиоце станарског права примењују се и на сопственика породичне стамбене зграде и сопственика посебног дела зграде који користе стан у својој згради односно у свом посебном делу зграде, ако Законом није друкчије одређено.

Према чл. 42. истог Закона:

(1) Право давања на коришћење станова у породичној стамбеној згради у својини грађана има сопственик зграде.

(2) Право давања на коришћење стана као посебног дела зграде има сопственик стана.

По овом Савезном закону о стамбеним односима станарско право је право трајног несметаног коришћења стана и мог-

ло се стећи на сваком стану као посебној грађевинској целини, без обзира да ли је стан у друштвеној или грађанској својини.

Према чл. 109. овог Закона празан стан се могао дати на коришћење само једном лицу што значи да није дозвољено стварати нове сустанарске односе.

Према чл. 111. тач. 6. истог Закона:

(6) Ако је један од сустанара сопственик породичне стамбене зграде или сопственик стана, стамбени орган скупштине општине уступиће њему на његов захтев просторије које су остале испражњене исељењем сустанара.

Из цитиране законске одредбе и цитираног става трећег члана 2. Савезног закона о стамбеним односима види се да се право сопственика да користи свој стан и станарско право идентификују као једно исто право трајног коришћења стана.

Међутим, нови републички и покрајински закони о стамбеним односима уводе новину код стицања станарског права. Они праве разлику између станова у друштвеној својини и станова у својини грађана и мада задржавају стечена станарска права на становима у својини грађана, предвиђају да се убудуће станарско право стиче само на становима у друштвеној својини, а станови у својини грађана се дају на коришћење на основу уговора о закупу стана, који закуп не може бити краћи од године дана, а тада закупцу престаје даље коришћење стана уколико се закуп прећутно или изричито не продужи на опет одређено време, једну или више година дана.

Овим одредбама, по нашем мишљењу, нови закони о стамбеним односима праве разлику између станарског права и права сопственика да користи свој стан. Закупац не стиче станарско право, то јест да стан трајно несметано користи, него стиче право да стан користи под условима уговора о закупу и Закона о стамбеним односима.

Станарско право се не стиче ни на становима у друштвеној својини, који служе за привремени смештај радника на градилиштима, у домовима за самце, студенте, ученике, пензионере и сл. и на службеним становима, који служе за службене потребе.

Такве одредбе предвиђају следећи закони о стамбеним односима и то: Закон о стамбеним односима СР Србије у чл. 2, 6. и 7, Закон о стамбеним односима СР Црне Горе у чл. 2. и 9. и Закон о стамбеним односима САПВ у чл. 2. 6. и 7.

И поред овако јасних одредаба наведених закона у судској пракси постоји мишљење, које се брани и у неким врховним судовима и републичким јавним тужилаштвима, да и по новим наведеним законима о стамбеним односима може да се стекне станарско право на становима у својини грађана против воље сопственика стана.

То је, на пример, случај код одлучивања коме остаје стан, који је у својини супружника, после развода брака и код од-

лучивања ко ће користити испражњени део стана који је у својини грађана у коме је становао један од сустанара.

С друге стране спорно је да ли може по вољи сопственика стана да се конституише станарско право на стану који је у својини грађана, по ком питању је у судској пракси заузето негативно становиште.

Од решења ових спорних питања зависи каква права има сопственик стана у погледу коришћења свог стана односно дела стана, који су празни.

На погрешно тумачење одредаба нових републичких и покрајинских закона о стамбеним односима у погледу права сопственика стана на коришћење свог стана утичу напред наведене бивше одредбе Савезног закона о стамбеним односима чл. 2. став 3. и чл. 111. тач. 6, које су идентификовале станарско право и право сопственика који користи свој стан.

Али у новим законима о стамбеним односима ове одредбе не постоје. Напротив донете су нове одредбе, које су напред цитиране, које друкчије третирају станарско право а друкчије право сопственика на коришћење и давање у закуп свог стана и ова два права подвајају као посебна права.

Нема сумње да сопственик на основу права својине има право да се усели у свој празан стан и да исти користи. То право било је предвиђено у чл. 93. Савезног закона о стамбеним односима.

Закон о стамбеним односима СР Србије нема такву одредбу, али то не значи да сопственик нема право да се усели у свој празан стан и да га као сопственик користи на основу материјалних правних правила грађанског права. Овај закон има законску одредбу у чл. 14. којом обавезује сопственика када стекне стан у својину или стан стекне у својину малолетни члан његовог породичног домаћинства, да је дужан да се исели из стана у друштвеној својини, који користи као носилац станарског права и усели у свој стан односно у стан свог малолетног члана домаћинства, ако тај стан задовољава стамбене потребе његовог породичног домаћинства и налази се у истој општини.

По чл. 67. Српског закона о стамбеним односима сопственик има право да свој стан изда у закуп другом грађанину ако стан сам не користи.

Сопственик стана може по чл. 76. истог Закона да тражи исељење носиоца станарског права из свог стана ради задовољавања личних и породичних стамбених потреба, ако носиоцу станарског права обезбеди други одговарајући стан.

Исте одредбе имају и закони о стамбеним односима СР Црне Горе и САП Војводине у односу на право сопственика да користи свој стан било непосредно било посредно издавањем у закуп на одређено време.

Како право својине грађана на становима односно право коришћења станова на основу права својине у законима о стам-

беним односима, иако се о томе праву говори, није прецизно регулисано, то спорна питања треба решавати на основу материјалних правних правила грађанског права.

I Савезни закон о стамбеним односима, који је идентификовао станарско право и право сопственика на коришћење свог стана, третирао је ова два права као посебна права.

У судској пракси по Савезном закону било је спорно понекад које је од ова два права јаче, па је понекад давана предност једном а понекад другом праву. Тако код примене чл. 19. после развода брака предност је давана станарском праву и одређиван за носиоца станарског права супруг који није сопственик ако су њему поверена деца на чување. Ако се из сустанарског стана иселио један сустанар, а у истом стану је становао и сопственик, онда је исти имао пречe право на испражњени део свог стана од других сустанара. Према томе, ова два права су одувек постојала као посебна права и понекад изједначавана, а некад давана предност једном или другом праву.

Како одредбе које су ова два права подједнако третирале више не постоје у новим законима о стамбеним односима, онда се треба са њима опростити а не остати под њиховим утицајем, као што је случај са неким судовима.

Ово утолико пре што су донете нове одредбе које ова два права одвојено третирају и регулишу.

Станарско право је посебно право на становима у друштвеној својини, које се стиче на законом предвиђен начин. Оно се оснива на уговору о коришћењу стана. Ово право је трајно, али није у промету, јер се не може ни купити ни продати ни поклонити, нити наследити.

Станарско право изузетно постоји и на становима у својини грађана, које је раније стечено а у будућности се може стећи (по нашем мишљењу) само по изричитој вољи сопственика.

Право сопственика на коришћење стана је нешто сасвим друго. То је трајно право коришћења стана на основу права својине. Сопственик може празан стан да користи сам, а може га бесплатно дати на коришћење другом лицу. Може празан стан продати или поклонити. Може стан издати у закуп на основу уговора о закупу стана, који закуп не може бити краћи од године дана и тада престаје ако се не продужи.

Дакле, то су два потпуно одвојена, различита права, независна једно од другог. Сличност је само што се оба односе на коришћење стана.

Ако је то тако, а ми мислимо да јесте и да не може бити друкчије, онда је неправилно и незаконито становиште, које још влада у судској пракси, да се код примене одредаба коме ће остати стан после развода и код исељења сустанара, сопственици лишавају својих законитих права.

Напомиње се да смо ово мишљење изнели у нашем чланку *Стан после развода*, а због комплетности овде ћемо га поновити и допунити.

Према чл. 16. Српског и Војвођанског закона о стамбеним односима и чл. 20. Црногорског закона о стамбеним односима:

Ако се у случају развода брака ранији брачни другови, који су заједнички носиоци станарског права, не споразумеју који ће од њих остати носилац станарског права, о томе, по захтеву једног од њих, решава у ванпарничном поступку општински суд на чијем је подручју стан, водећи рачуна о стамбеним потребама оба брачна друга, њихове деце и других лица која заједно са њима станују, о разлозима из којих је брак разведен, као и осталим околностима случаја.

Ранији брачни друг, који је по одлуци суда престао да буде носилац станарског права, дужан је да се исели из стана заједно са члановима свог породичног домаћинства када му разведени брачни друг, који је остао носилац станарског права, обезбеди нужни смештај.

На захтев даваоца стана на коришћење надлежни суд може одлучити да се брачни друг, који је због развода брака остао сам носилац станарског права, пресели у други стан који нуди давалац стана на коришћење, ако стан задовољава потребе носиоца станарског права и чланова његовог породичног домаћинства и ако обезбеди нужни смештај ранијем брачном другу, који је престао бити носилац станарског права.

Сматрамо да је правилно тумачење члана 16. Српског закона о стамбеним односима од стране коментатора Касапића и Кезића, које гласи: „Ваља приметити да се овај члан односи искључиво на случај када су брачни другови носиоци станарског права, а то значи да под овај режим не долазе брачни другови који живе у свом стану, или на основу уговора о закупу стана, па дође до њиховог развода брака."

Ипак постоји упорно становиште у судској пракси да се члан 16. Српског закона о стамбеним односима има применити и када су се развели брачни другови, који су један или оба сопственици стана у коме станују. Ово становиште се брани тиме да деца не могу остати без стана иако се после развода брака деца повере на чување и старање мајци, а отац је сопственик онда би мајку са децом требало избацити на улицу ако се мајци не би признало станарско право на стану.

Ово образложење је неправилно и неосновано. У њему се бркају право сопственика да користи свој стан и станарско право са заштитом деце од избацивања на улицу.

Што се тиче деце која су под посебном заштитом закона, она ни у ком случају неће бити избачена на улицу. И пре рата су постојали разводи и код нас и у другим земљама, па се деца због тога нису избацивала на улицу. Стога ради деце није потребно кршити закон и мешати право сопственика да користи свој стан са станарским правом.

Односи између родитеља и деце регулисани су посебним законом. По чл. 6. Основног закона о односима родитеља и деце, родитељи су дужни издржавати децу и старати се о њихо-

вом животу и здрављу. Ту сигурно спада и дужност родитеља да обезбеде где ће деца становати, тј. да деца имају стан.

Разводом брака и додељивањем деце једном од родитеља не престаје обавеза родитеља, коме деца нису поверена, да се брине о њиховом издржавању, животу и здрављу и где ће његова деца становати.

Стога су родитељи дужни када се разведу да се споразумеју где ће деца становати, а ако се не споразумеју о томе ће, као и о издржавању да одлучи бракоразводни суд. На то га обавезује чл. 65. Основног закона о браку, по коме је суд дужан да одлучи о издржавању деце и код кога и где ће деца становати. Приликом одлучивања коме ће родитељу поверити децу на чување, суд мора да води рачуна да ли тај родитељ има стан у коме ће деца становати, па ће доделити децу оном родитељу који има стан, ако тај родитељ испуњава и друге услове за чување и подизање деце.

Ако родитељ који има стан нема услове да се њему повере деца на чување, а пошто за сада не постоје одређени законски прописи о томе како треба ово питање решити, по нашем мишљењу суд ће применити материјална правна правила грађанског права, на основу којих може да одлучи да деца станују са родитељем коме су поверена у делу стана, који је у својини родитеља, коме деца нису поверена на чување. Вероватно ће нови републички и покрајински закони о браку и о односима родитеља и деце у том погледу донети одредбе које ће ово питање регулисати.

Ако се усвоји становиште да се чл. 16. Српског и Војвођанског и чл. 20. Црногорског закона о стамбеним односима могу примењивати и на станове у својини грађана, када разведени брачни другови имају деце, које становиште усвајају неки судови, онда нема разлога да се исти прописи примењују и када разведени брачни другови немају деце.

У таквој ситуацији може се десити да се разведени брачни друг, који није сопственик стана, одреди за носиоца станарског права с тим да сопственику обезбеди нужни смештај.

У том случају би се сопственик стана лишавао права да као сопственик користи свој стан због тога, јер је стан потребнији разведеном брачном другу који није сопственик стана, пошто исти има мањи лични доходак и нема могућности да добије стан од своје радне организације.

Последице овог становишта огледају се и у следећем. Закон о стамбеним односима не односи се само на градове, него се односи и на села. У селима су у огромној већини стамбене зграде у својини мушкараца, који када се ожене девојка долази у њихову кућу. После развода брака ако би се жена, код које се налази дете, одредила за носиоца станарског права а муж обавезан да се сели из своје куће у нужни смештај, то се у селима не би могло разумети ни прихватити.

Ово утолико пре што се ово становиште не оснива на закону; јер се Закон о стамбеним односима односи на станове у

друштвеној својини у којима постоји станарско право и на оне станове у својини грађана у којима постоји станарско право и на којима нису сопственици брачни другови.

Стога је неразумљиво да се и у врховним судовима може заузимати овакво становиште да се после развода брака може одредити за носиоца станарског права разведени супруг, коме су поверена деца, који није сопственик стана нити носилац станарског права, а разведени супруг који је сопственик стана да губи станарско право које нема, јер је стан користио као сопственик и да се лишава права да свој стан користи и да мора да се сели у нужни смештај.

Друго веома спорно питање, које је проузроковала цитирана одредба бившег Савезног закона о стамбеним односима чл. 111. тач. 6 које је на око ситно питање, али је веома значајно.

То је питање: да ли је сопственик стана, који станује у делу свог стана сустанар, да ли се сматра сустанарем. По нашем мишљењу одговор је категоричан — не иако, колико нам је познато, ово мишљење нико не прихвата.

Ако су муж и жена сопственици стана на по једној половини, па се разведу и поделе стан или два лица наследе стан на равне делове и желе да се уселе у исти и да га користе сваки по једну половину, они то могу и не стварају сустанарске односе.

Ово због тога што сопственици имају право на основу својине да лично користе како цео стан тако и део стана. Они могу делити стан ради одвојеног коришћења и уређивати сувласничке односе на основу материјалних правних правила грађанског права. Ово је толико јасно да се ништа не може приговорити.

Ако се узме да су станарско право и право сопственика да користи свој стан по основу права својине, два одвојена посебна права и да сопственици, када користе по једну половину стана, нису сустанари после доношења нових републичких закона о стамбеним односима и престанка важности одредаба Савезног закона о стамбеним односима, онда нема значаја што једну половину стана користи носилац станарског права, а другу половину сопственик стана и у том случају они нису сустанари.

Сустанари могу бити само два лица која користе делове стана као носиоци станарског права. То јасно излази из чл. 82. Српског закона о стамбеним односима, чл. 71. Црногорског закона о стамбеним односима и чл. 81. Војвођанског закона о стамбеним односима, по којима: „Сустанар је носилац станарског права на оним стамбеним просторима које користи као сустанар".

Ниједном одредбом наведених закона није предвиђено да се сматра сустанаром сопственик који користи поједине просторије свога стана. Стога у једном стану могу бити два носиоца станарског права као сустанари и сопственик који користи део тога стана, који није сустанар.

Ако се заузме ово, по нашем мишљењу, једино исправно становиште онда се могу правилно тумачити одредбе које садржи чл. 85. Српског закона о стамбеним односима, чл. 73. Црногорског закона о стамбеним односима и чл. 84. Војвођанског закона о стамбеним односима, који имају исту следећу садржину:

„Ако се један сустанар исели, просторије које је он користио не могу се дати на коришћење новом сустанару.

Давалац стана на коришћење одлучује о давању на коришћење просторија из којих се иселио један од сустанара другим сустанарима.

Сустанар не стиче станарско право на делу стана који добија на коришћење по ст. 2. овог члана, ако давалац стана на коришћење то изричито не назначи у акту о давању стана на коришћење."

По нашем мишљењу ове законске одредбе се односе само на станове у друштвеној својини. То се види ако се ове одредбе ближе анализирају.

Из наведених одредаба се види да се стамбене просторије из којих се иселио један сустанар одвојено третирају и према ставу првом не могу се дати на коришћење другом сустанару.

Ако је у питању стан у својини грађана онда се те просторије не могу дати на коришћење другом сустанару ни по чл. 2. став 2. Српског закона о стамбеним односима, па није било потребно то поново прописивати.

Сопственик стана такође по чл. 2. став 2. не може одлучити да се испражњене просторије дају на коришћење једном од преосталих сустанара.

По чл. 85. став трећи давалац стана на коришћење треба да донесе акт из којег ће се видети да ли преостали сустанар, коме се дају на коришћење испражњене просторије, стиче на истима станарско право, а грађанин не може да донесе никакав акт.

Према томе ове законске одредбе се односе на станове у друштвеној својини на којима постоји станарско право и где је давалац стана на коришћење општина или нека установа или организација удруженог рада.

Из чл. 80. став 2. Српског закона о стамбеним односима и чл. 78. став 2. Војвођанског закона о стамбеним односима види се да и сопственици станова у којима станују носиоци станарског права имају права и обавезе из чл. 85. односно 84. Закона о стамбеним односима, док такве одредбе нема у Црногорском закону о стамбеним односима.

По нашем мишљењу у чл. 80. ст. 2. Српског и чл. 78. ст. 2. Војвођанског закона о стамбеним односима омашком је стављено да иста права имају из чл. 85. односно 84. и сопственици породичних стамбених зграда и станова.

Према наведеном како сопственик стана није ни носилац станарског права ни сустанар, то нема никакве запреке да соп-

ственик лично користи на основу права својине испражњени део стана из којег се иселио један од сустанара.

Пошто ово становиште није прихваћено у судској пракси, поставило се питање шта ће бити са испражњеним просторијама из којих се иселио један сустанар, пошто се сопственик не слаже да се преостали сустанар прошири и на испражњени део стана.

По једном мишљењу преостали сустанар има право да се прошири на испражњени део стана против воље сопственика стана, само не стиче станарско право, а по другом мишљењу те просторије остају празне.

По нашем мишљењу ниједно од ова два становишта није правилно и да је једино правилно да се сопственик усели у испражњени део стана.

Пошто је таквих случајева у пракси било да се сопственик стана усели у испражњени део свог стана, поставило се питање ко ће да тражи његово исељење када то не може да тражи преостали сустанар него само давалац стана на коришћење, а то је сопственик који се уселио.

Неки судови дају право сустанару да тражи исељење сопственика из његовог стана, а други сматрају да једино може стамбени орган да га исели због бесправног усељења, а да ли је то бесправно усељење када је он сопственик стана и да ли треба те просторије да стоје празне или сустанар има право да се прошири против воље сопственика даваоца стана на коришћење.

У вези са основним спорним питањем изнетим у наслову чланка, које се овде третира, појавило се још једно спорно питање а то је: да ли се на стану у својини грађана по израженој вољи сопственика може конституисати станарско право.

Односно да ли су одредбе члана другог Српског, Војвођанског и Црногорског закона о стамбеним односима принудног нормативног карактера или диспозитивног карактера, то јест да ли се станарско право на стану у својини грађана не може конституисати само против воље сопственика.

У судској пракси је заузето становиште да се станарско право не може конституисати по вољи сопственика на његовом стану, односно да се уопште не може конституисати ново станарско право на стану у својини грађана сем изузетка када је у питању заштита деце и примена одредаба о одређивању носиоца станарског права после развода брака, када се ново станарско право може конституисати и против воље сопственика.

Мислимо да је и ово становиште у судској пракси, да се станарско право не може конституисати на стану у својини грађана по његовој вољи, погрешно.

Ово због тога што када сопственик може да прода, да задужи и да поклони свој стан, зашто не би могао добровољно да дозволи да се на његовом стану конституише станарско право што је мање од отуђења стана.

Не види се да би општи интерес био повређен ако би се на стану у својини грађана по његовој вољи конституисало станарско право. Напротив, по нашем мишљењу, то би било у општем интересу. На пример, опште је познато да је вилика потреба за обезбеђењем нужног смештаја, на коме се по судској пракси у Србији стиче станарско право. Ово је случај нарочито код разведених брачних другова. Они су нужни смештај налазили у својини грађана. Ако се не дозволи станарско право на стану у својини грађана, онда су смањене могућности за обезбеђење нужног смештаја.

Затим, сопственик жели да мења свој стан за стан у друштвеној својини. Ако се не дозволи конституисање станарског права на стану у својини грађана по његовом тражењу, онда он не може да изврши замену стана. Ово ничим није оправдано, јер Закони о стамбеним односима то изричито не забрањују.

Стога би било у општем интересу да се у судској пракси заузме становиште да се на становима у својини грађана може конституисати станарско право по вољи сопственика и олакша решавање тешких проблема, који настају после развода бракова због немогућности обезбеђења нужног смештаја и исељења разведеног брачног друга коме је преостало станарско право.

Надамо се да ће указивање на напред наведена спорна питања и предложена решења допринети да се правилније сагледају ова спорна питања и док се не донесу нове законске одредбе, односно аутентична тумачења, у судској пракси заузму што правилнији ставови.

Мр Димитар М. Манчев, судија Општинског суда у Кавадарцима

МАЛОЛЕТНИЦИ КАО СТРАНКЕ У УГОВОРУ О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

У одредби члана 122. ст 1. ЗН-у (пречишћени текст, Сл. лист СФРЈ бр. 42/65), поред осталог, је речено и то, да странке у овом уговору су: прималац издржавања и давалац издржавања. Међутим, у наведеном законском пропису, као и у осталим до чл. 128. истог Закона, не говори се о томе, које и какве услове треба да испуњавају лица која желе да закључе такав уговор. Ово питање није обрађено ни у одредбама ЗН СРМ.[1]

У теорији, када се писало о овом проблему, заузимана су различита становишта, при чему се прави разлика да ли се малолетник јавља у својству примаоца, или у својству даваоца доживотног издржавања. Тако, према др Невенки Суботић, питање о малолетницима као примаоцима доживотног издржавања, могло би се само изузетно поставити, с обзиром на циљ и карактер овог уговора. Према истом аутору, у нашем праву не постоји потреба за закључивањем уговора о доживотном издржавању од стране малолетника као прималаца издржавања. Ово због тога што су они издржавани од стране својих родитеља, или средствима која им обезбеђује заједница, уколико родитељи, или лица обавезна да их издржавају нису у стању да то чине.[2] Исти аутор сматра да старалац малолетника или пословно неспособног лица не би могао у име малолетника да закључи уговор о доживотном издржавању у својству даваоца издржавања „те се тако и ове категорије субјеката не могу појавити у својству даваоца . . .”[3]

Др Димитар Поп-Георгиев сматра да уговорне странке при овом уговору треба да буду лица способна да у потпуности схвате значење самог тог уговора и последице које он проузрокује. А исто, по правилу, су у стању да учине пунолетна, али не и малолетна лица. Но, ако се ради о еманципованим малолетни-

---

[1] Види одредбе од члана 120. до члана 127. тог Закона, обј. у Сл. в. СРМ бр. 35/73 од 15. X 1973. год.

[2] Др Невенка Суботић-Константиновић: Уговор о доживотном издржавању, „Научно дело”, Београд, 1968. год., стр. 46.

[3] Др Невенка Суботић-Константиновић, у наведеном делу, стр. 46.

цима, они и без навршених 18 година могу да буду странке у овом уговору.[4]

Врховни суд Југославије сматра да малолетници могу да буду странке у уговору о доживотном издржавању. Према мишљењу овог суда, разлика се састоји само у томе, што би, при овери уговора, уместо малолетника, требало да буде присутан његов законски заступник, а одобрење од старатељског органа треба да се тражи само ако малолетник прима издржавање, но не и када даје издржавање, зато што, када малолетник даје издржавање не ради се ни о отуђењу, ни о оптерећивању његове имовине.[5]

Али да видимо да ли су се у досадашњој судској пракси малолетници јављали као странке у оваквим уговорима.

Ми смо анализирали десетогодишњу судску праксу код десет општинских судова и, од анализираних 2921 уговора о доживотном издржавању није постојао ниједан случај да се малолетник појави као прималац издржавања. Само у четири уговора давалац издржавања је био малолетник. У сва четири уговора странке су биле са села и албанске националне припадности, и то су били унуци од сина или кћери примаоца издржавања. Подаци о узрасту малолетника нису били садржани, сем у једном уговору где је речено да је давалац издржавања стар 15 година и да је на имању примаоца издржавања вршио све пољске радове. У сва четири случаја постојала је заједница живота између странака, а она је била предвиђена као облик преко кога ће се давати издржавање. У сва четири случаја малолетник није био присутан при овери уговора, али је био присутан његов законски заступник.[6]

Према свему овоме досада наведеном, мишљења смо да не постоје никакве законске сметње да се малолетник појави било у својству примаоца, било у својству даваоца издржавања.

Иако у судској пракси ретко може да се нађе уговор где малолетник учествује као прималац издржавања, то не значи да такав вид издржавања не би користило оним малолетницима који су тешки, неизлечиви психички или физички инвалиди, који имају имовину, а не постоје лица која су дужна да их издржавају.

Кад је реч о малолетницима као даваоцима издржавања, сматрамо да је неисправно гледиште да они не би уопште могли да се појаве у том својству, ако нису еманциповани. Међутим, имајући у виду циљ који преко склапања оваквог уговора треба

---

[4] Др Димитар Поп-Георгиев: Договорот за доживотна издршка, обј. у „Прегледу" бр. 5—6/58, Скопје, 1958. год., стр. 16.

[5] Види његову одлуку Гз. 103/65 од 16. III 1966. год. обј. у Зб. суд. одл., књ. XI, свеска I, 1966. год., одлука бр. 18, стр. 34.

[6] Анализа судске праксе се односи на период од 1961. до 1970. г. код Општинских судова у следећим градовима: Прилеп, Тетово, Т. Велес, Струга, Кавадарци, Гевгелија, Свети Николе, Дебар, Берово и Крушево. Та 4 уговора су: Ов. 2516/70, Ов. 227/70, 4437/70 и Ов. 820/66, сви од Општинског суда у Тетову.

да се постигне, неприхватљиво је гледиште Врховног суда Југославије да сваки малолетник, независно од узраста, може да склопи овакав уговор у својству даваоца издржавања. Приликом заузимања става по овом питању, пре свега, не би требало да се заборави да давалац издржавања треба да буде способан за рад и привређивање, како би могао да обезбеди потребна средства за живот и лично извршава остале преузете обавезе. Ако би приликом склапања уговора био потпуно радно неспособан, радило би се о поклону имовине. Онда, колика треба да је најмања старост малолетника који прима обавезу даваоца издржавања?

Пошто обавезе даваоца издржавања траже одређену радну способност и зрелост, сматрамо да се оне приближавају обавезама из уговора о раду. Како малолетник млађи од 15 година не може да закључи уговор о раду, аналогно томе не би могао да закључи ни уговор о доживотном издржавању као давалац издржавања. По навршеној петнаестој години живота, он би могао да преузме обавезу доживотног издржавања само ако у конкретном случају не би била тежа од услова под којима може да закључи уговор о раду и извршава тако преузете обавезе на свом радном месту.

Ако би малолетник као издржавалац хтео да закључи уговор о доживотном издржавању којим се заснива заједница живота, издржавани би морао имати својства потребна да може да буде старалац. Иначе, малолетник млађи од 15 година треба да се сматра неспособним да извршава обавезе даваоца издржавања зато што циљ који се жели постићи склапањем оваквог уговора (брига за личност и имовину примаоца) тражи од даваоца издржавања не само трошење средстава, већ и извесну дозу озбиљности, која, код лица испод 15 година не постоји. Међутим, како сваки малолетник изнад 15 година не мора и да има такву дозу озбиљности, било би пожељно, при поновном регулисању ове материје да се предвиди да давалац издржавања може бити онај малолетник старији од 15 година који је способан за расуђивање. Тиме ће се не само олакшати посао судова, већ би се још више нагласила важност, велики значај и правне последице које проузрокује овај уговор.

Способност расуђивања малолетника треба да цени суд који оверава уговор, аналогно тестаменталној способности тестатора, при чему, ако се констатује да је малолетни давалац издржавања неспособан за расуђивање, да се предвиди обавеза суда, са посебним решењем да одбије захтев за оверавање уговора.

Дајући овај кратак осврт на ово, досада недовољно обрађено питање, свесни смо да смо при обради овог питања направили извесне пропусте, као и то да из овог питања могу да искрсну нова, са њим повезана питања.

Овај чланак је замишљен као скроман прилог у том смислу. Уколико он и стварно буде то, његов циљ ће бити постигнут.

3

Зоран Гичић, дипл. правник у Пироту

КАПИТАЛИЗАЦИЈА ОДШТЕТНЕ РЕНТЕ И МОГУЋНОСТ ЊЕНЕ НАКНАДНЕ ИЗМЕНЕ

Када је штета проузрокована усмрћивањем, телесном повредом или оштећењем здравља неког лица правно правило одштетног права је, да се накнада исте, за онај њен део који ће по редовном току ствари услеђивати у будућности, досуђује у облику новчане ренте. Она се састоји од низа периодичних и сукцесивних новчаних давања којима се репарира штета у питању и то по правилу онако како наступа. Јер, таква штета такође услеђује сукцесивно и периодично, па је по природи ствари рента најпогоднији и најпотпунији облик њене накнаде. Плаћа се по правилу редовно сваког месеца, унапред — за месец који је у току, а све док не наступе околности и разлози услед којих се право на ренту губи или висина њеног износа ревидира. Трајање њеног плаћања се временски унапред не ограничава, јер се унапред не може ни знати колико ће дуго трајати законска потреба за плаћањем ренте, односно када ће наступити околности које повлаче њено укидање или ревизију њеног износа. Опште је прихваћено да је овако досуђена рента управо досуђена под клаузулом rebus sic stantibus, тј. са могућношћу њеног каснијег укидања или ревидирања за случај да се битно измене околности које су послужиле као основ за њену досуду и одређивање њене висине. Међутим, поменуто правно правило одштетног права није когентне природе већ диспозитивне, што значи да се његова примена може сагласношћу странака отклонити. Тада се накнада штете у питању досуђује у једнократном, паушалном капитализираном износу, чија се висина утврђује према околностима сваког појединачног случаја. Али и мимо воље и пристанка одштетног дужника накнада штете о којој је реч може се оштећеном на његово тражење досудити у једном укупном капитализираном износу. Но, до овога може доћи само изузетно када то оправдавају нарочите околности конкретног случаја, као нпр. постојање реалне опасности за оштећеника да ће му досуђена рента у будућности бити редовно и уредно исплаћивана, што ће најчешће бити случај онда када је у питању инсолвентни одштетни дужник, или дуж-

ник наступање чије инсолвентности у будућности се основано може очекивати, као рецимо у ситуацији када се као одштетни дужник појављује радна организација која се налази пред стечајем. То би исто био и случај када је одштетни дужник страни држављанин који нема ни боравиште, ни пребивалиште ни имовине у Југославији чиме се доводи у опасност могућност реализације досуђене накнаде штете. Затим у циљу економског осамостаљивања односно збрињавања оштећеника — уколико му се тиме обезбеђују бољи животни услови у будућности, нпр. када је укупна сума накнаде потребна оштећенику ради куповине одређене непокретне или покретне имовине, чијим коришћењем би себи обезбедио потребна средства за издржавање, или пак ако би се одређивањем накнаде штете у рентном облику добио мали износ ренте, чија би исплата била спојена са дуготрајном евиденцијом и трошковима и др. У случају капитализације ренте суд је овлашћен да испуњење обавезе расподели у неколико рата имајући у виду платежну способност лица обавезног на плаћање исте. Оштећени има право да од оштетног дужника захтева да му пружи потребно обезбеђење о уредном и благовременом плаћању досуђене ренте у будућности, те уколико овај у том циљу не пружи обезбеђење које је одредио суд оштећени има право да захтева од дужника да му уместо у ренти штету накнади у једнократном, паушалном капитализираном износу. Оно то може тражити како приликом првог постављања захтева за накнаду штете, тако исто и касније када му је досуђена накнада штете у рентном облику, при чему у овом другом случају капитализација обухвата само недоспеле оброке. Доспели оброци не улазе у износ добијен капитализирањем ренте, већ од дана доспелости доносе само камате. Иначе, у одсуству изложених разлога накнада штете о којој је реч се досуђује у рентном облику па макар оштећени и не тражио тужбом да му се она досуди у том облику већ у једнократном капитализираном износу. Стоји се на становишту да таква одлука суда не представља прекорачење тужбеног захтева, јер се не ради о диспозицији странака мимо које суд не би могао да поступа и одлучује сагласно правилима материјалног права. Висина капитализираног износа ренте израчунава се на основу актуарског рачуна, уз обавезно ангажовање вештака актуара, а не простим сабирањем свих будућих изгубљених примања или по слободној оцени суда, у смислу чл. 212. ЗПП. Актуарска математика полази од рачуна вероватноће односно од закона великих бројева. Рачун вероватноће заправо је математичка теорија случаја. Случај је догађај који се не мора остварити на тачно одређеном месту или на тачно одређеној јединици, али се на основу дугогодишњих статистичких посматрања и анализа са основом може очекивати да ће се за одређено време остварити у оквиру одређених граница у маси посматраних јединица. Тако нпр. на основу дугорочних посматрања са приближном тачношћу се може тврдити да ће на подручју једног већег

града у току једне године у саобраћајним несрећама настрадати, родити се или умрети одређени број лица, мада се конкретно не може знати која ће то бити лица. Ту није од значаја и интереса појединац већ мноштво, маса истих за које се и врше статистичка предвиђања и чине калкулације. Очекивање извесних догађаја на одређеном простору и времену а у маси великог броја јединица постало је правило — закон. Зато је случај јединице закон у маси великог броја. На основу резултата послератних статистичких података наше осигуравајуће организације су сачиниле таблице којима се служе у свом пословању, првенствено код осигурања живота и др. Следствено томе са приближном тачношћу се може утврдити колико ће просечно живети особа оштећениковог узраста и других елемената и својстава као и он, те се на бази таквог просека утврђује временска дужина остатка његовог живота, као један од битних елемената за одређивање износа капитализиране ренте. Актуарским математичким рачуном се утврђује висина износа који је у моменту обрачуна довољан да покрије сва она будућа давања за период за који би одштетни дужник био обавезан на плаћање ренте када би се његова обавеза накнаде штете одредила у томе облику. Као основ за то узимају се у обзир: године живота корисника ренте, јер су извесна давања временски ограничена — нпр. за децу која се налазе на школовању док оно траје, а најдуже до 26 године аналогно прописима пензиског осигурања, дужина вероватног животног века истог — уколико се ради о ренти која би му се имала исплаћивати доживотно, висина ренте и др. одговарајуће околности. Од тако обрачунате висине штете одбија се износ међукамата које оштећени по правилу добија а дужник губи тиме што одједном исплаћује целокупну накнаду, лишавајући се унапред целокупног њеног новчаног износа са којим би иначе, уз периодично и сукцесивно смањење могао дуго времена слободно и по сопственом нахођењу располагати за личне и др. потребе, уколико би био обавезан да накнаду предметне штете исплаћује у облику ренте. У супротном одштетни дужник би у ствари платио више него што износи сама штета. Тек после овог одбитка добија се чист износ капитализиране ренте о којој је реч.

Када је у питању накнада штете досуђена у облику ренте у правној теорији и пракси нема двоумљења о томе да у случају битне измене околности које су биле одлучне код досуђивања ренте и одређивања њене висине заинтересована страна има право да тражи њено укидање или ревидирање висине њеног износа, а све у зависности од садржине и природе тих околности, ради довођења исте у склад са тим изменама. Ово само ако је реч о околностима које су се појавиле по доношењу пресуде, док се таква измена не може тражити на темељу чињеница које су постојале пре доношења одлуке а за које странке тада нису знале, те их суд и није узео у обзир. На основи тих и таквих чињеница може се тражити само по-

нављање поступка према чл. 381. ЗПП уколико за то постоје услови. Те околности се могу изменити на штету или у корист било које странке. У пракси се по правилу најчешће захтеви овакве врсте стављају од стране одштетних поверилаца који траже повећање утврђеног износа ренте због пораста трошкова живота, опадања куповне моћи новца и његове вредности, што доводи до погоршања материјалних и животних услова оштећеника који сада са досуђеним износом ренте не може више да задовољи оне своје потребе које је са тим истим номиналним износом задовољавао у време досуђења ренте у питању. Такве негативне промене у вредности новца представљају нажалост у савременим, инфлаторним друштвено-економским приликама и кретањима редовну и стално присутну појаву. У таквој ситуацији досуђена рента престаје да буде стварни еквивалент накнаде штете о којој је реч и не служи више у адекватној мери својој репарационој сврси. Због тога судови у оваквим ситуацијама применом клаузуле rebus sic stantibus усклађују висину ренте са променама у питању.

Међутим, када је накнада штете одређена у једном укупном капитализираном износу преовлађују схватања да нема места ревизији овог износа услед накнадне измене околности у питању, и да се исплатом тог износа одштетни дужник једном за свагда ослободио своје обавезе. Не бисмо се могли сложити са таквим гледиштем, бар не у целини. Сматрамо да у том погледу треба чинити дистинкцију с обзиром на разлоге због којих је накнада штете одређена и исплаћена оштећеном у укупном капитализираном износу. Тако нпр. ако је накнада штете у овом облику досуђена и исплаћена оштећенику ради тога да би он могао да купи одмах одређену покретну или непокретну ствар, чијим коришћењем би — било лично или преко чланова свог домаћинства — обезбедио себи у будућности егзистенцију и тако се обештетио, те је исту ствар и купио, онда је штета самом куповином те ствари отклоњена, па каснија повећања цена роба и услуга и др. су у овом погледу ирелевантни и не тангирају оштећеног. Но, овакви разлози досуђивања накнаде штете у томе облику су у практичном животу веома ретки. Напротив, најчешћи разлог досуђивања оштећеном накнаде штете у укупном капитализираном износу ренте састоји се у обезбеђењу овога од опасности наплате ренте у будућности, уколико би му се накнада у том облику досудила, а због инсолвентности одштетног дужника. У таквом случају досуђени износ укупно капитализиране ренте треба да покрије потребе издржавања оштећеног у будућности, у мери у којој је лишен истих штетним догађајем, а за период за који би му се у томе циљу исплаћивала рента да је накнада штете досуђена у том облику. То би практично значило да би оштећени требало да цео досуђени износ те накнаде стави у банку као штедни улог — ово поготову што су приликом капиталисања ренте одбијене међукамате — и да потом редовно сваког ме-

сеца подиже и за потребе издржавања троши део исте који отпада на један месец у оквиру периода за који је накнада у укупном износу досуђена. Тиме би у овом погледу све било у реду уколико би вредност новца остала у целом том периоду непромењена и константна. Али, по правилу то није случај због сталних инфлаторних кретања у условима савременог привредног и друштвеног живота. Суд, пак, приликом досуђивања накнаде штете — и то како у облику ренте, тако исто и у виду њеног укупног капитализираног износа — полази од стања ствари постојећег у томе моменту и на бази истог доноси своју одлуку, не чинећи за убудуће никаква предвиђања у томе погледу. Дакле, не узима нити пак објективно може узети у обзир евентуалне будуће измене на релацији вредности и куповне моћи новца са једне стране и цена роба, услуга и др. са друге стране, јер се тако шта за убудуће и не може предвидети, како по обиму, тако ни по хронолошкој динамици и врсти роба. Зато услед дејства инфлације овако досуђена накнада будуће штете у укупном капитализираном износу, убрзо бива обезвређена и утроши се за потребе издржавања само у једном делу периода, иако је целом била намењена, што значи да оштећеникова егзистенција за преостали део периода остаје потпуно необезбеђена а штета у том делу фактички ненакнађена. Тиме се он доводи у много гори и неповољнији положај него што је оштећени коме је накнада штете досуђена у рентном облику и који има право да тражи повећање ренте због опадања вредности и куповне моћи новца, чиме се заштићује од штетног дејства инфлације. Такав правни третман оштећеника коме је накнада штете досуђена у укупном капитализираном износу не би се могао ничим основаним оправдати. Пре свега и код једног и код другог ради се о претрпљеној штети потпуно исте врсте, као и о досуђеним накнадама са потпуно истом функцијом и наменом. Разлози који у појединим случајевима доводе до тога да се накнада штете досуди у укупном капитализираном износу леже ван воље и утицаја оштећеника, јер се тичу инсолвентности одштетног дужника, а оштећенику се не може уписати у кривицу што је у таквој ситуацији ставио захтев да му се накнада штете досуди у томе облику. Једно од основних правила одштетног права је правило да оштећеном лицу треба бити накнађена сва штета коју је претрпело, а на чију накнаду има право. У томе управо налази своју садржину и смисао установа репарације штете која посебно врши и важну социјалну улогу и функцију, поготову у оном домену у коме се штета манифестује у лишавању оштећеника нужних средстава за издржавање односно могућности њиховог остварења, што баш овде посебно и имамо у виду. Због тога поменуто правно правило одштетног права није само израз личних интереса оштећених лица, већ истовремено и израз ширег и општег интереса друштвене заједнице. Њима се постиже потребна стабилност и сигурност у правним односима. Следствено томе сматрамо да

становиште да се износ накнаде досуђен у облику капиталисане ренте више не може накнадно мењати озбиљно вређа поменуто правно правило одштетног права, те би зато требало са позивом на клаузулу rebus sic stantibus допустити и у оваквим случајевима усклађивање досуђене накнаде са накнадно измењеним околностима које су послужиле као основ одређивања њене висине.

ИЗ СУДСТВА

Ако услове конкурса испуњава само један од пријављених кандидата, организација удруженог рада није дужна да тог кандидата прими, већ може поново расписати конкурс.

Одлуку организације удруженог рада којом није прихватила ниједног кандидата који испуњава услове конкурса, учесници конкурса не могу побијати тужбом код суда. (Ревизија Врховног суда Војводине 85/74)

Тужена организација удруженог рада била је расписала Конкурс за попуну радног места руководиоца организационе јединице. Од пријављених кандидата једино је тужилац испуњавао услове Конкурса. Збор радних људи, који је према Правилнику организације удруженог рада надлежан да одлучује о пријему на рад по Конкурсу, није прихватио тужиоца и о томе га је известио.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев, док је другостепени суд по жалби тужиоца првостепену пресуду укинуо и тужбу одбацио.

Врховни суд Војводине је ревизију као неосновану одбио.

Када су се тужени у спорну зграду уселили на основу купопродајног уговора, нема места истицања приговора стеченог станарског права по захтеву власника зграде за исељење, када је купопродајни уговор поништен. (Пресуда Врховног суда Војводине Гж. 52/74)

Купци су се уселили у купљену зграду али своју обавезу из уговора нису испунили, те су продавци тражили раскид уговора. Купопродајни уговор је поништен, те су продавци путем суда тражили исељење купаца из зграде.

Тужени су истицали приговор стеченог станарског права, наводно да су они сами усељењем у зграду на основу купопродајног уговора стекли станарско право. Како је купопродајни уговор поништен, а тужени са тужиоцима немају уговор о коришћењу стана, нити плаћају станарину, нити су то учинили полагањем исте у депозит суда, те тужени на основу купопродајног уговора, који је поништен, нису стекли усељењем у купљену зграду станарско право, јер је поништењем тог уговора престао основ за усељење.

За оцену постојања психичког бола услед смрти оца меродаван је узраст млдб. тужилаца у тренутку смрти њиховог родитеља. (Пресуда Врховног суда Војводине Гж. 1032/74)

Малодобна деца путем законског заступника мајке поднела су тужбу за накнаду штете против кривца у саобраћајној несрећи у којој је погинуо њихов отац. Између осталог тужбом су тражили и накнаду штете за психички бол услед смрти оца. I-степени суд је део тужбеног захтева млдб. тужилаца, који се односио за психички бол иза смрти оца, одбио.

Врховни суд Војводине, решавајући по жалби млдб. тужилаца, такође је одбио овај вид нематеријалне штете.

Деца покојника у моменту његове смрти имала су: један 4 године а други 7 месеци. Ова деца обзиром на њихов узраст нису била психички-емоционално развијена да би била способна за доживљавање психичког бола, за који траже накнаду. Стога је правилном применом ма-

теријалног права један и други суд тужбени захтев ових тужитеља одбио.

У случају када оставитељ има малодобну кћерку и супругу, његове сестре из оставине, у смислу става 3. члан 9. Закона о наслеђивању не могу остварити никаква права, па се у смислу чл. 185. истог Закона не могу сматрати странкама, нити су овлашћени да поставе тужбени захтев ради изрицања недостојности супруге оставитеља на наслеђивање покојног мужа. (Пресуда Врховног суда Војводине број Гзз. 44/74)

Иза покојника који има законску супругу и млдб. кћерку његове сестре су покренуле тужбу код суда да се супруга оставиоца огласи недостојном за наслеђивање, те да се иста лиши овога права.

Општински суд је делимично усвојио тужбени захтев и супругу оставиоца лишио права на наслеђивање.

Решавајући по жалби Окружни суд је I-степену пресуду Општинског суда потврдио.

Против пресуде нижестепених судова Јавно тужилаштво САПВ уложило је захтев за заштиту законитости због повреде формалног и материјалног права и предложило да се пресуде нижестепених судова укину и тужба одбаци.

Врховни суд је нашао да је захтев за заштиту законитости основан.

Општински суд је повредио материјално право усвајајући делимично тужбени захтев тужитељица, сестара оставиоца, ради установљења недостојности тужене (жене оставиоца) на наслеђивање покојног мужа са свим последицама недостојности.

Тужитељице нису активно легитимисане на постављање оваквог тужбеног захтева.

Према члану 185. Закона о наслеђивању странком у смислу овога Закона сматрају се наследници илегатари, као и друга лица која остварују неко право из заоставштине.

Према ставу 3. чл. 9. Закона о наслеђивању наследници ближег наследног реда искључују из наследства лица даљег наследног реда.

Пошто оставилац има своју млдб. кћерку, тужитељице из оставине не могу остваривати никаква права, те нису овлашћене ни на постављање тужбеног захтева ради изрицања недостојности тужене на наслеђивање покојног мужа.

Обавештењем Финансијског органа о неплаћеној такси, започет је поступак за наплату таксе, коју странка није платила у парници, пред тим органом и суд даље у том погледу није дужан нити може било шта предузимати. Ако таксени обвезник има неких приговора он их може изнети само у управном поступку. Зато се захтев упућен суду за ослобођење од плаћања судске таксе у поступку, након те последње радње суда предузете за наплату таксе, има одбацити. (Решење Врховног суда Војводине бр. Гж. 1249/74)

После правоснажног завршетка парнице пред Окружним судом тужилац је поднео молбу I-степеном суду ради ослобођења од плаћања таксе на тужбу, пресуду и жалбу.

I-степени суд одбио је тужиоцу молбу ради ослобађања од плаћања таксе, пошто је поднета прекасно, после правоснажног завршетка парнице.

Тужилац је против тог решења благовремено изјавио жалбу, а II-степени суд, Врховни суд Војводине, је I-степену пресуду укинуо и одбацио тужиочеву молбу којом је тражио ослобођење од плаћања судске таксе.

Према одредби чл. 40. Закона о таксама, ако таксени обвезник не плати таксу о доспелости, суд ће га опоменом позвати да то учини. Ако он не удовољи позиву суда, овај ће у року од 15 дана обавестити Орган управе надлежан за финансије на чијем подручју обвезник има пребивалиште, да он, тј. Финансијски орган, таксу наплати.

Извештај суда Финансијском органу о томе да таксени обвезник ни на послату му опомену доспелу таксу није платио, последња је судска радња у наплаћивању таксе. Све даље мере предузимају се у поступку пред Финансијским органом.

Из горњег је видљиво да I-степени суд није био позван да донесе мериторно решење о тужиочевој молби, већ је био дужан да је одбаци.

Живко Киселички

САОПШТЕЊА

ВАНРЕДНА СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Дана 8. фебруара 1975. године у просторијама Адвокатске коморе Војводине одржана је ванредна Скупштина Адвокатске коморе Војводине.

Скупштина је донела следеће одлуке:

1) Једногласно је прихваћен Предлог финансијског плана прихода и расхода Адвокатске коморе Војводине за 1975. годину.

2) Једногласно је прихваћен предлог о повишењу чланарине Комори са 100.- на 150.- динара месечно почев од 1. јануара 1975. године.

3) Усвојен је предлог Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и у смислу чл. 18. ст. 2. Закона о адвокатури и служби правне помоћи упућује се на сагласност Извршном већу Покрајине.

4) Скупштина је узела на знање Информацију о оснивању и раду адвокатских радних заједница.

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 8. фебруара 1975. године, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника, секретара и благајника о раду Коморе између две седнице.

2) У радне групе у припреми материје измена и допуна Закона о адвокатури и служби правне помоћи у СР Србији именовани су: Богољуб Стојковић, адвокат у Панчеву, Антоније Марић, адвокат у Новом Саду, и Милан Миковић, адвокат у Панчеву.

3) Решењем број 413/1974. уписује се у именик адвоката Вељко Комленовић, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, у Ул. Максима Горког 2 ц, са даном 8. фебруар 1975. године.

4) Решењем бр. 58/75. уписује се у именик адвокатских приправника Иванов Душан са адвокатско-приправничком вежбом код Иванчевић Милана, адвоката у Новом Саду, са даном 8. фебруар 1975. године.

5) Решењем бр. 53/75. брише се из именика адвокатских приправника Живанов Јован са даном 31. јануар 1969. године, јер је са тим даном засновао радни однос, а Комору пропустио да обавести.

6) Решењем бр. 83/75 узето је на знање да је Хорват Имре, са даном 31. I 1975. године прекинуо адвокатско-приправничку вежбу код Перваз Јована, адвоката у Новом Саду, и да је од 1. фебруара 1975. године адвокатско-приправничку вежбу наставио код Сакач Симе, адвоката у Темерину.

7) Решењем бр. 61/75. узето је на знање да од 1. октобра 1974. године Вебер Борђе, Каћански Миливој и Каћански Милана воде заједничку адвокатску канцеларију у Ул. Кисачка 3а у Новом Саду.

8) Решењем бр. 455/74. брише се из именика адвоката Пешев Јордан, адвокат у Ковину, са даном 16. децембар 1974. године, услед смрти. За преузиматеља одређен је Драгин Урош, адвокат у Ковину.

9) Решењем бр. 51/75. евидентиран је уговор о пружању правне помоћи склопљен између Михајла Јовановића, адвоката у Руми, са Земљорадничком задругом из Јаска од 1. октобра 1974. године.

10) Решењем бр. 52/75. евидентиран је уговор о пружању правне помоћи склопљен између Михајла Јовановића, адвоката у Руми, са Производ. услужно-набавно-продајном задругом „Занат Срем" из Руме, од 12. септембра 1974. године.

11) Решењем бр. 70/75. евидентира се уговор о пружању правне помоћи склопљен између Милић Будимира, адвоката у Жабљу, са Трг. пред. „Шајкашка" из Жабља, од 31. XII 1974. године.

12) Решењем бр. 74/55. евидентира се уговор о пружању правне помоћи склопљен између Бељански Слободана, адвоката у Новом Саду, са Пред. „Маркетинг" ООУР „Војводина" експорт-импорт из Новог Сада од 6. I 1975. године.

13) Решењем бр. 81/75. евидентира се уговор о пружању правне помоћи склопљен између Бранков Борђа, адвоката у Бечеју, са Фабриком намештаја „8 октобар" из Бечеја од 14. I 1975. године.

14) Решењем број 68/75. узето је на знање да је Милан Маркићевић, адвокат у Бечеју, са даном 1. фебруар 1975. године преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Нови Сад, у Ул. Стражиловска бр. 1.

Управни одбор
Адвокатске коморе Војводине

IZ SADRŽAJA ČASOPISA

BEZBEDNOST

Časopis Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SR Srbije (Beograd)

Iz sadržaja broja 6/1974.

Petrović, Andra: POJAVA NARKOMANIJE I MERE ZA NJENO SUZBIJANJE U BEOGRADU

Vujčić, Mate: JUGOSLOVENSKA MIGRACIJA I NJENE POSETE ZEMLJI

Stepanović, Milan M.: VOĐENJE I KORIŠĆENJE KAZNENE EVIDENCIJE REHABILITACIJA I PRAVNE POSLEDICE OSUDE

Lakčević, Dušan: SUDSKA PRAKSA U KVALIFIKOVANJU KRIVIČNOG DELA TEŠKE KRAĐE

Stanković, Kažimir: KUPOPRODAJA LAŽNIH DUKATA

Georgievski, Mihajlo: BEZBEDNOST KROZ DOKUMENTA DESETOG KONGRESA SAVEZA KOMUNISTA JUGOSLAVIJE

Busarčević, Miroslav: TRAGOVI SEČENJA

Mijatović, Ljubenko: ZAVISNOST ISKAZA NA SUDU OD RAZDOBLJA U RAZVOJU LIČNOSTI

JUGOSLOVENSKA REVIJA ZA KRIMINOLOGIJU I KRIVIČNO PRAVO (Beograd)

Iz sadržaja broja 2/1974.

Pešić, Vukašin: DIJALEKTIČKA ANALIZA OSNOVNIH KONCEPCIJA KLINIČKE KRIMINOLOGIJE

Vodinelić, Vladimir: NEGATIVNE „ČINJENICE" KAO SIGNALI U KRIVIČNOM POSTUPKU

Karan, Milenko: PSIHOLOŠKI KOMENTAR KRVNE OSVETE I SAVREMENE KRIMINOLOŠKE TENDENCIJE

Stojanović, Zoran: KRIMINALNO-POLITIČKI ASPEKT INKRIMINISANJA HOMOSEKSUALNOG PONAŠANJA

Karanović, Milivoje: SUDSKA KONTROLA PODNESAKA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Krstić, Božidar: SOCIJALNE I PSIHOPATOLOŠKE KARAKTERISTIKE SHIZOFRENIH UBICA

NAŠA ZAKONITOST

Časopis za pravnu teoriju i praksu (Zagreb)

Iz sadržaja broja 11—12/1974.

Sekulić, Nikola: DJELOVANJE USTAVNOG SUDA HRVATSKE I NEKI AKTUELNI PROBLEMI U ZAŠTITI USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI

Zmajević, Mario: POVJESNI OSVRT NA RAZVOJ NARODNOG SUDSTVA U MOSLAVINI U TOKU NOB-e

Crnić, Jadranko: NAROD S OKUPIRANIH PODRUČJA TRAŽIO JE NADLEŽNOST NARODNIH SUDOVA

Vavpetič, Lado: DRUŠTVENI POGLEDI KOJI OPRAVDAVAJU I ODREĐUJU VRIJEDNOST AUTOMATSKE OBRADE PODATAKA U PRAVOSUĐU

Šturm, Lovro: NEKA PITANJA FUNKCIONISANJA SUVREMENIH SISTEMA ZA TRAŽENJE PRAVNIH INFORMACIJA

Bošković, Vojislav: O EFIKASNOSTI U VRŠENJU SUDSKE FUNKCIJE

Tolić, Branko: NEKI PROBLEMI PROUČAVANJA LIČNOSTI OKRIVLJENOG U KRIVIČNOM POSTUPKU

Gičić, Zoran: KRIVICA TREĆEG LICA KAO OSNOV ISKLJUČENJA ODGOVORNOSTI ZA NAKNADU ŠTETE PO PRINCIPU KAUZALITETA

AKTUELNA PITANJA OSTVARIVANJA ULOGE DRUŠTVENOG PRAVOBRANIOCA SAMOUPRAVLJANJA (u razgovoru učestvovali: Jure Ivezić, Veljko Mratović, Marijan Prus, dr Krešimir Dražić, dr Martin Vedriš, Mile Maksić i Marijan Biškup)

Kevo, Ksenija: O NEKIM PITANJIMA IZ TEZA NA ZAKON O SUDOVIMA UDRUŽENOG RADA

OPŠTINA

Časopis za pitanja društvenog samoupravljanja (Beograd)

Iz sadržaja broja 12/1974.

Ikonić, Branislav: POLITIKA RAZVOJA U 1975. GODINI

Trifunović, Miodrag: SUDOVI UDRUŽENOG RADA

Milanović, Tomislav: POLOŽAJ, FUNKCIJA I ULOGA IZVRŠNOG ORGANA SKUPŠTINE OPŠTINE

Đurovski, Lazar: REVOLUCIONARNI KONTINUITET I SUŠTINSKA OBELEŽJA DRUŠTVENO-POLITIČKOG SISTEMA

Stošić, Stojadin: SPROVOĐENJE ZAKONA O ISPITIVANJU POREKLA IMOVINE U SR SRBIJI

Atanacković, Gavrilo: KORIŠĆENJE STANA ZA VREME BORAVKA U INOSTRANSTVU

PENOLOGIJA

(Beograd)

Iz sadržaja broja 1/1973.

Popović, Vidak: POVODOM PRVOG BROJA ČASOPISA „PENOLOGIJA"

Milutinović, Milan: SAVREMENE TENDENCIJE U OBLASTI PENOLOŠKE MISLI I PRAKSE

Sobotničić, Anton: NEKI KRIMINOLOŠKI, PENOLOŠKI I SOCIJALNO-MEDICINSKI ASPEKTI OBAVEZNOG LIJEČENJA ALKOHOLIČARA

Đokić, Velibor: UČEŠĆE OSUĐENIH U ORGANIZOVANJU RADA I ŽIVOTA U KPU SR SRBIJE

Tucaković, Veselin: „B" — KATEGORIJA KAO METOD RESOCIJALIZACIJE OSUĐENIH

ZAKLJUČCI II KONGRESA OUN ZA PREVENCIJU ZLOČINA I TRETMAN DELIKVENATA O INTEGRACIJI OSUĐENIČKOG RADA U NACIONALNU EKONOMIJU

ZAKLJUČCI SIMPOZIJUMA JUGOSLOVENSKOG UDRUŽENJA ZA PENOLOGIJU O RADU KAO METODU U PROCESU RESOCIJALIZACIJE OSOBA KOJIMA JE IZREČENA KRIVIČNA SANKCIJA INSTITUCIONALNOG KARAKTERA

Iz sadržaja broja 2/1973.

Kovačević, Milivoje: BITNE KARAKTERISTIKE USTAVA SFRJ I REPUBLIČKIH I POKRAJINSKIH USTAVA

Popović, Vidak: PROMENE KOJE PREDVIĐA USTAV SFRJ U OBLASTI IZVRŠENJA KRIVIČNIH SANKCIJA

Sobotinčić, Anton: POBUNE I OTPORI U KAZNENIM USTANOVAMA

Perić, Obrad: KARAKTER KRIVIČNIH SANKCIJA NAMENJENIH MALOLETNICIMA

Putnik, Dušan: STRAŽAR I OSUĐENO LICE

Štimac, Ivan: SPECIFIČNOSTI GRUPNOG RADA U PRIJEMNO-OTPUSNOM ODJELU KAZNENO-POPRAVNOG DOMA „RAB"

Alić, Hidajet: ORGANIZACIJA RADA SLUŽBE ZA PREVASPITAVANJE U VASPITNO-POPRAVNOM DOMU STOLAC

V KONGRES UN ZA SPREČAVANJE ZLOČINA I POSTUPANJE SA DELIKVENTIMA

Iz sadržaja broja 1/1974.

Kovačević, Milivoje: BITNE KARAKTERISTIKE USTAVA SFRJ I REPUBLIČKIH I POKRAJINSKIH USTAVA (nastavak)

Lazarević, Ljubiša: NOVI USTAV I DALJI RAZVOJ JUGOSLOVENSKOG KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA

Jašović, Žarko: ULOGA SLOBODNOG VREMENA U RESOCIJALIZACIJI MALOLETNIH PRESTUPNIKA

Pihler, Stanko: OSNOVNE KARAKTERISTIKE KRIVIČNIH SANKCIJA U SRBIJI XIX VEKA DO KODIFIKACIJE IZ 1860. GODINE

Vučković, Vukosav: KUMULATIVNI DOSIJE TOKSIKOMANA (NARKOMANA)

Plauštajner, Martin: USPESI I PROBLEMI ŠKOLOVANJA OSUĐENIH LICA U KPD DOBRI MIRNI

ZAKLJUČCI II KONGRESA OUN O TRETMANU KOJI PRETHODI PUŠTANJU NA SLOBODU, POSTPENALNOJ ZAŠTITI I POMOĆI OSOBAMA KOJE ZATVORENICI IZDRŽAVAJU

PRAVNE SVESKE

Časopis za pravnu i društvenu problematiku (Beograd)

Iz sadržaja broja 23.

PROGRAMSKA ORIJENTACIJA ČASOPISA „PRAVNE SVESKE"

ZDRAVSTVENO-SOCIJALNE DELATNOSTI U OSNOVNOM PROJEKTU PROGRAMA RADA SKUPŠTINE SR SRBIJE ZA PERIOD SEPTEMBAR 1974 — JUL 1975.

ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA U BEOGRADU 1965—1974.

Matović, Milivoje: OSTVARIVANJE I ZAŠTITA PRAVA IZ MEĐUSOBNIH ODNOSA U UDRUŽENOM RADU

Todorović, Luka: NOVINE U REGULISANJU ZAPOŠLJAVANJA PRIPRAVNIKA

Milisavljević, Ostoja: SAMOUPRAVLJANJE I ODGOVORNOST

Cvetković, Živojin; Petrović, Ilija: IZBOR I IMENOVANJE POSLOVODNOG ORGANA U ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA

PRAVNI ŽIVOT

(Beograd)

Iz sadržaja broja 12/1974.

Munćan, Jovan: TUMAČENJE USTAVA

Velimirović, Tiosav: PRAVO IZDVAJANJA OSNOVNE ORGANIZACIJE IZ SASTAVA RADNE ORGANIZACIJE

Pihler, Stanko: STICAJ I SAUČESNIŠTVO KOD KRIVIČNIH DELA PROTIV DOSTOJANSTVA LIČNOSTI I MORALA NA PODRUČJU SR SRBIJE VAN POKRAJINA

Vodinelić, Vladimir V.: ODNOS PRAVA NA OPOZIV I PRAVA NA ISPRAVKU

Nikolić, Marko: ZAJEDNIČKA IZGRADNJA PORODIČNIH STAMBENIH ZGRADA NA GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U DRUŠTVENOJ SVOJINI

Jovanović, Mirjana: EKSPERTIZA POSLEDICA TELESNIH POVREDA

PRAVNIK

Revija za pravno teorijo in prakso (Ljubljana)

Iz sadržaja broja 7—9/1974.

OB 30. OBLETNICI USTANOVITNE PRAVOSODNIH USTANOV IN ORGANOV V SLOVENIJI (Nagovor dr Marijana Brecelja, referat Zorana Poliča, referat Staneta Markiča)

Tominšek, Teodor: OB TRIDESETLETNICI NOVEGA REDNEGA SODSTVA

Rom, Ciril: OB TRIDESETLETNICI NASTANKA IN RAZVOJA JAVNEGA TOŽILAŠTVA V SLOVENIJI

Ilešić, Marko: FOTOKOPIJA IN AVTORSKO PRAVO

Finžgar, Alojzij: PREDLOG ZAKONA O DRUŽBENI LASTNINI

Zupančić, Karel: REFORMA FRANCOSKEGA RODBINSKEGA PRAVA

Ribičić, Ciril: SKUPŠČINSKI SISTEM V STATUTIH SLOVENSKIH OBČIN

Korun, Vladimir: VRSTE, SUBJEKTI IN DRUGA PRAVNA VPRAŠANJA SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV, KI UREJAJO MEDSEBOJNA RAZMERJA V ZDRUŽENEM DELU

Končar, Polonca: SPREMEMBE V INDUSTRIJSKIH RAZMERJIH V VELIKI BRITANIJI PO ZAKONU IZ LETA 1971

Kostanjevec, Bogomir: 2. ODSTAVEK 51. ČLENA ZAKONA O MEDSEBOJNIH RAZMERJIH DELAVCEV V ZDRUŽENOM DELU OZIROMA 3. ODSTAVEK 97. ČLENA TEMELJNEGA ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH V PRAKSI

Hacin, Tatjana: PROMET S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

Ilc, Jože: SPORI PRI KUPNIH POGODBAH ZA STANOVANJA, GRAJENA ZA TRG

Rupel, Mirko: JUBILEJ SLOVENSKEGA SODSTVA

Ivanjko, Đime: ČETRTI SVETOVNI KONGRES AIDA (Association internationale du droit d'Assurance)

PREGLED

Iz sadržaja broja 11/1974.

Resulović, Sulejman: ORGANIZACIJA TZV. VANREDNOG STUDIJA (Društveni zahtjevi i praksa)

Iz sadržaja broja 12/1974.

Tanović, Arif: DOGMATIZAM I SAVREMENI SOCIJALIZAM

Sadiković, Cazim: DOGMATIZAM KAO POLITIČKI SISTEM

PRIVREDA I PRAVO

Časopis za privredno-pravnu teoriju i praksu

Iz sadržaja broja 1/1975.

Geršković, Leon: NAČELA BUDUĆIH ZAKONA O UDRUŽENOM RADU

Magazinović, Hrvoje: ZAŠTITNA KLAUZULA KOD IZVOZA KAPITALNIH DOBARA

Pak, Jasna: NEKA PITANJA OBAVEZNOG OSIGURANJA OD ODGOVORNOSTI VLASNIKA ODNOSNO KORISNIKA MOTORNOG VOZILA

Derenčin, Josip: OSOBNA NOVČANA PRIMANJA

Vindić, Vinko: TEHNIČKE IZBOLJŠAVE

Pečarina, Tomislav: DA LI SU LOJALNE NAGRADNE IGRE U SVRHU EKONOMSKE PROPAGANDE

PRIVREDNO-PRAVNI PRIRUČNIK

za pravnu, opštu i kadrovsku službu privrednih i ostalih radnih organizacija (Beograd)

Iz sadržaja broja 1/1975.

Novaković, Sekula: SAMOUPRAVNI OPŠTI AKTI RADNE ORGANIZACIJE

Vučetić, Veljko: KOLEGIJALNI IZVRŠNI ORGANI

Vuković, Hrvoje: O ZASTARI POTRAŽIVANJA

Bojadžić, Pravdoljub: TUŽBE U STEČAJNOM POSTUPKU

Iz sadržaja broja 2/1975.

Novaković, Sekula: POLOŽAJ RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI U RADNOJ ORGANIZACIJI

Knežević, Dragomir: OVLAŠĆENJA ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA U PRAVNOM PROMETU SA TREĆIM LICIMA

Jovanović, Živorad: SAMOUPRAVNI SPORAZUM O UDRUŽIVANJU ZEMLJORADNIKA SA ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA

Kalabić, Đorđe: UTVRĐIVANJE KOLIČINA ISPORUČENE ROBE

Marković, Vladimir: PROVERAVANJE RADNIH SPOSOBNOSTI RADNIKA

Serdar Vukan: PRAVA I OBAVEZE RADNIKA POVODOM PREUZETIH OBAVEZA U ORGANIZACIJI UDRUŽENOG RADA, AKO MU SVOJSTVO RADNIKA PRESTANE ZBOG IZBORA ODNOSNO IMENOVANJA NA DRUŠTVENE FUNKCIJE

REVIJA ZA KRIMINALISTIKO IN KRIMINOLOGIJO

(Ljubljana)

Iz sadržaja broja 4/1974.

Pečar, Janez: OB DVAJSETLETNICI INŠTITUTA ZA KRIMINOLOGIJO V LJUBLJANI

Ravcon, Ljubo: PRISPEVEK K ZAMISLIM ZA KAZENSKI ZAKON SR SLOVENIJE

Kobal, Miloš: ABNORMNI STORILEC DRUŽBI NEVARNIH DEJANJ V OKVIRIH SODOBNE PSIHIJATRIJE

Kobe, Peter: GOSPODARSKA KAZNIVA DEJANJA V VELJAVNEM KAZENSKEM PRAVU IN POTREBE PO REFORMI GLEDE NA RAZVOJ GOSPODARSKEGA SISTEMA

Milčinski, Lev; Virant-Jahlič, Mira: SAMOMOR MED OBISKOVALCI PSIHIATRIČNEGA DISPANZERJA

Pečar, Janez: SEDANJI IN PRIHODNJI PROBLEMI FORMALNEGA DRUŽBENEGA NADZORSTVA

Skaberne, Bronislav: POBEGI GOJENCEV IZ VZGOJNIH ZAVODOV

Skalar, Vinko: SODELOVANJE PSIHOLOGA — IZVEDENCA V KAZENSKEM POSTOPKU

Šelih, Alenka: DOJEMANJE ODKLONSKIH POJAVOV

Vodopivec, Katja: O RAZDALJI DO STVARNOSTI

Zupančič, Boštjan: PREVREDNOTENJE VREDNOT: PRIHAJANJE ALI ODHAJANJE

SAMOUPRAVNO PRAVO

(Beograd)

Iz sadržaja broja 3/1974.

Geršković, Leon: TENDENCIJE U PRIMJENI NOVOG USTAVNOG SISTEMA

Brkić, Milan: RJEŠAVANJE SPOROVA IZ SAMOUPRAVNIH ODNOSA PRED SUDOVIMA UDRUŽENOG RADA

Božinović, Ljubomir: RAD U GRAĐANSKO-PRAVNOM ODNOSU

Janičić, Dušan: SAMOUPRAVNO ORGANIZOVANJE PRIVREDNIH KOMORA I POSLOVNIH UDRUŽENJA

Sukijasović, Miodrag: DOSADAŠNJA ISKUSTVA U UPRAVLJANJU ZAJEDNIČKIM POSLOVNIM PODUHVATIMA IZMEĐU DOMAĆIH I STRANIH ULAGAČA

Hrženjak, Jaraj: SAMOUPRAVNI POLOŽAJ MJESNE ZAJEDNICE U NOVOM USTAVU

Višnjić, Miodrag: AKTUELNI PROBLEMI OSTVARIVANJA DELEGATSKOG SISTEMA

SOCIJALIZAM

Časopis Saveza komunista Jugoslavije (Beograd)

Iz sadržaja broja 11/1974.

Grubiša, Damir: TEHNOKRACIJA — KLASA, SLOJ ILI GRUPA

Vacić, Aleksandar M.: DOHODAK, LIČNI DOHOCI I MATERIJALNO STIMULISANJE

Živanov, Sava: SHVATANJA O DRŽAVI I SAMOUPRAVLJANJU U NOVIJOJ SOVJETSKOJ TEORIJI

Grujovski, Trajče: OSTVARIVANJE IZVRŠNE I UPRAVNE FUNKCIJE U OPŠTINAMA

Ilijin, Milosav: OSNOVE SLOBODNOG UDRUŽIVANJA ZEMLJORADNIKA

Drašković, Dragomir: UDRUŽENI PROIZVOĐAČI ODLUČUJUĆI FAKTOR DRUŠTVENE PROIZVODNJE I RAZVOJA UDRUŽENOG RADA

Jovanović, Vladimir: STATUSNE PROMENE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA

Mamula, Vojislav: UVJET ZA ORGANIZIRANJE I KONSTITUIRANJE ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA JE I ODREĐENI BROJ RADNIH LJUDI KOJI TVORE UDRUŽENI RAD

Mlinar, Zdravko: PARTICIPACIJA ZAPOSLENIH, UPRAVLJANJE I POSLOVNI USPEH PREDUZEĆA U JAVNOJ SVOJINI NA CEJLONU (SRI LANKA)

STRANI PRAVNI ŽIVOT

Teorija. Zakonodavstvo. Praksa (Beograd)

Iz sadržaja broja 81.

Grabovac, Ivo: PROBLEMATIKA MJEŠOVITOG PRIJEVOZA TERETA U SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA

Miloš Stojanović

С А Д Р Ж А Ј

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Мр Јован Мунћан, *Уставно судовање у САП Војводини* — — 1

Др Карло Ковач, *Нелојална утакмица и монополистички споразуми у огледалу законодавства СФРЈ* — — — — — 10

Војислав Вулићевић, *Нека спорна питања из стамбене области — Право сопственика да станује у свом стану и станарско право* — — — — — — — — — — — 20

Мр Димитар М. Манчев, *Малолетници као странке у уговору о доживотном издржавању* — — — — — — — — 31

Зоран Гичић, *Капитализација одштетне ренте и могућност њене накнадне измене* — — — — — — — — — — — 34

ПРАВНА ПРАКСА

Из судства (Живко Киселички) — — — — — — — — 40

САОПШТЕЊА

Ванредна Скупштина Адвокатске коморе Војводине — — — 42

Из седнице Управног одбора — — — — — — — — — 42

ПРЕГЛЕД ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Из садржаја часописа (Милош Стојановић) — — — — — 44

Уређивачки савет:

Сава Грујић, адвокат у Зрењанину, мр *Александар Бурђев*, асистент на Правном факултету у Н. Саду, *Иван Иванић*, заменик јавног тужиоца САП Војводине, *Васа Калишки*, адвокат у Панчеву, *Марија Кленоцки*, судија Вишег привредног суда у Новом Саду, др *Велибор Лукић*, адвокат у Новом Саду, *Јован Милић*, судија Врховног суда Војводине у Новом Саду, др *Милијан Поповић*, доцент Правног факултета у Новом Саду, *Петар Шарчевић*, адвокат у Суботици, *Бранко Шинжар*, друштвено-политички радник у Новом Саду.

Уређивачки одбор:

Сава Савић, главни и одговорни уредник, адвокат у Новом Саду, *Борђе Вебер*, адвокат у Новом Саду, *Будислав Вулетић*, адвокат у Новом Саду, *Светозар Добросављев*, адвокатски приправник у Новом Саду, *Живко Киселички*, судија Окружног суда у Новом Саду.

Технички уредник:
Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/I. — Телефон: 42-201. — Годишња претплата 120.— дин., за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 15.— дин.
Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 413—185 од 23. маја 1973. године, *Гласник* је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

Штампа: Штампарија „БУДУЋНОСТ", Нови Сад, Шумадијска број 12